

November 2009

9

UITGAVE VAN HET BISDOM HAARLEM - AMSTERDAM

SamenKerk

**MENSEN WILLEN
persoonlijke
aandacht**

pagina 4

**NOORD-HOLLANDSE GASTVRIJHEID
en naastenliefde maken
ons sprakeloos**

pagina 22

Inhoud:

Van de redactie	3
Ziekenverzorger Ruthanya Avans: "Mensen willen persoonlijke aandacht"	4
Scheppen of scheiden: waar gaat het over?	6
Woord van de bisschop	8
Terug op de oude stek	10
Julianaklooster ingezegend	12
Van Onderop	14
'n Beetje Crypto	16
40 Jaar consecratie	
Titus Brandsmakerk Amstelveen	17
Geboekt	18
Jezus Christus: koning van anderen?	20
Masresha Shifferaw en Fikre Abebe uit Ethiopië: "De Noord- Hollandse gastvrijheid en naasten- liefde maken ons sprakeloos"	22
Vermeldenswaard	24
Reanimatie en ethisch handelen	25
Jongerenpagina's	26
Vermeldenswaard	28
Uit de kroniek en agenda	29
Vermeldenswaard	30
Personalía	31
Onbekende geschiedenis	32

Bij de voorplaat:

Herfst in Middenduín bij Bloemendaal.
Foto: Samen Kerk

Samen Kerk is het informatieblad binnen
het Bisdom Haarlem - Amsterdam
en verschijnt tienmaal per jaar
nummer 9 jaargang nr. 35

Verantwoordelijke redactie:

Margot de Zeeuw,
Wim Peeters, hoofdredacteur
Eugène Brussee

Redactieadres:

Samen Kerk
Postbus 1053,
2001 BB Haarlem
Telefoon: (023) 511 26 60
Faxnummer: (023) 511 26 59

Mensen willen persoonlijke
aandacht 4

Scheppen of scheiden? 6

Julianaklooster ingezegend 12

Jezus Christus:
koning van anderen? 20'De Noord-Hollandse gastvrijheid en
naastenliefde maken
ons sprakeloos' 22

Stille omgang 'Where to go?' 28

colofon

Giro 43509

E-mail: samenkerk@bisdomhaarlem.nl

Internet: www.bisdomhaarlem.nl

Medewerkers:

Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)

Ko Schuurmans (Bijbel en liturgie)

Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)

Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)

Stefan en Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)

Thom Breukel

Eleonora Hoekstra-Ros (Van Onderop)

Abonnementsprijs:

€ 24,00 per jaar; buitenland: € 31,50 per jaar

Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40

Advertenties:

ACTA Uitgeversorganisatie

Postbus 7160

6050 AD Maasbracht

Telefoon: (0475) 463 465

E-mail: info@actauitgevers.nl

Vormgeving/technische realisatie:

Novente vormgevers, Barneveld

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden
overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de
herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen
reageren via bovenstaand adres.

De foto op de voorpagina is voor iedereen onmiddellijk duidelijk: we beleven een uitmuntend paddestoelenjaar, en kunnen daar in deze herfst niet omheen. Minder voor de hand liggend lijkt de plaat bij het Woord van de Bisschop: een stel vuile voetbaltenues. Leest u het artikel, dan begrijpt u waarom we voor deze illustratie kozen.

De zorg voor de medemens staat in dit nummer centraal. Melchior Verberne sprak met Ruthanya Avans, een Amsterdamse ziekenverzorger, die uitlegt dat "zorg" allereerst "aandacht is". Margot de Zeeuw sprak in Castricum met de ouders van kapelaan Kaleab Masrehsa, die vanuit Ethiopië hun zoon kwamen bezoeken en die met een gerust hart naar huis zijn teruggekeerd: "Wat we zien is ongelooflijk. De mensen hier zijn heel blij met Kaleab, ze houden van hem en dat is voor ons heel geruststellend (...) Ik heb nu zelf kunnen zien dat hij bij de mensen hier in goede handen is", aldus moeder Fikre. Marcel Poorthuis gaat in zijn *Schattengrot* in op de vraag naar de zorg bij het levenseinde. En de bisschop, al genoemd, spreekt over de opvoeding van onze kinderen en hun recht op de zorg voor een eigen ontwikkeling.

Bijbelvertaling

Een merkwaardige discussie hield de afgelopen weken nogal wat mensen bezig, over de vraag of de eerste zin van de bijbel wel goed vertaald is. Een Nijmeegse hoogleraar heeft geconcludeerd dat "scheppen" eigenlijk "scheiden" moet zijn, maar daar valt nog wel wat op af te dingen. Dat doen we dan ook in dit nummer.

Er was veel te doen in ons bisdom. Het Missionair Centrum in Heiloo ging van start, met de inzegening van het Julianaklooster door de bisschop, en een zeer druk bezochte Open Dag. Rector Matthieu Wagemaker vertelt over de voorgeschiedenis en de doelstelling van "zijn" Centrum. Het aartsbisdom maakte bekend dat het zijn opleidingscentrum, het Ariënsconvikt, na dertig jaar sluit: de Utrechtse studenten zullen hun opleiding in Vogelenzang gaan volgen. In de kathedraal werd het jubileumjaar afgesloten met een feestconcert. Kerkengek ging naar Purmerend, en zag daar mooie dingen. In Amstelveen vierden ze het veertigjarig bestaan van de Titus-Brandsmakerk.

Over dit alles en nog veel meer leest u in dit nummer. Wij hopen dat het met plezier gebeurt.

Redactie

Ruthanya Avans:
"Ik wil mensen een ervaring meegeven waarvan ze lang blij zijn, ook als ik alweer weg ben."

In de krant kunnen we bijna dagelijks lezen over de problemen in de zorg: er is te weinig geld, te weinig tijd en er zijn te weinig 'handen aan het bed'. Melchior Verberne had voor Samen Kerk een gesprek met ziekenverzorger Ruthanya Avans over de dagelijkse praktijk in een verzorgingstehuis. Ruthanya zorgt voor demente bejaarden, mensen met een lichamelijke beperking of mensen die revalideren. Mensen van wie ze dagelijks de nodige levenslessen leert.

Ziekenverzorger Ruthanya Avans:

"Mensen willen persoonlijke aandacht"

"Dit werk heeft me ervan bewust gemaakt hoe dankbaar ik mag zijn dat ik dit mag en kan doen. Het heeft me ook bewust gemaakt van de kleine dingen in het leven, hoe waardevol die zijn". Even valt Ruthanya Avans stil, alsof ze de diepe betekenis van haar woorden nog naproeft op haar tong. Om even later te vervolgen: "Een paar jaar geleden, in 2006, had je een verkiezing van de mooiste plek van Nederland. Die ligt ergens in een bos in Utrecht. Ken je die plek? Werkelijk prachtig, maar je kunt er niet met de rolstoel komen. En dat zou ik nu zó graag willen doen: iemand hier uit dit huis meenemen en ook laten genieten van die plek". 'Iemand hier uit dit huis'; dat zijn voor Ruthanya de mensen waar ze dagelijks mee, maar vooral vóór werkt: de mensen in het verzorgingstehuis. Dat kunnen demente bejaarden zijn, maar ook mensen met een permanente lichamelijke beperking of mensen die aan het revalideren zijn.

Persoonlijk moment

Zo'n drie jaar geleden maakte de nu 28-jarige Ruthanya de ingrijpende overstap naar de wereld van de zorg. Daarvoor werkte ze als kok in de horeca. "Daar had ik alle rangen al doorlopen, van koksmaatje tot aan chef-kok waar ik dagelijks verantwoordelijk was voor 100 couverts. Maar ook als chef-kok vroeg ik me regelmatig af: Is dit nou alles?". Wat ze miste, was wat ze zelf noemt 'het sociale aspect', het omgaan met mensen. Dus toen iemand haar erop attent maakte dat ze als vakantiekracht aan de slag kon in het Willem Dreeshuis in Amsterdam, greep ze die kans met beide handen aan. Nu, drie jaar later werkt ze fulltime in een middelgroot verzorgingstehuis in het centrum van Amsterdam. Niet dat het in de zorg allemaal koek en ei is. Integendeel haast. Ze weet uit ervaring wat het tekort aan 'handen aan het bed' betekent: harder werken en nog minder tijd voor een persoonlijk moment. "Je ziet door het personeeltekort haarscherp het verschil tussen datgene dat je leert op de opleiding

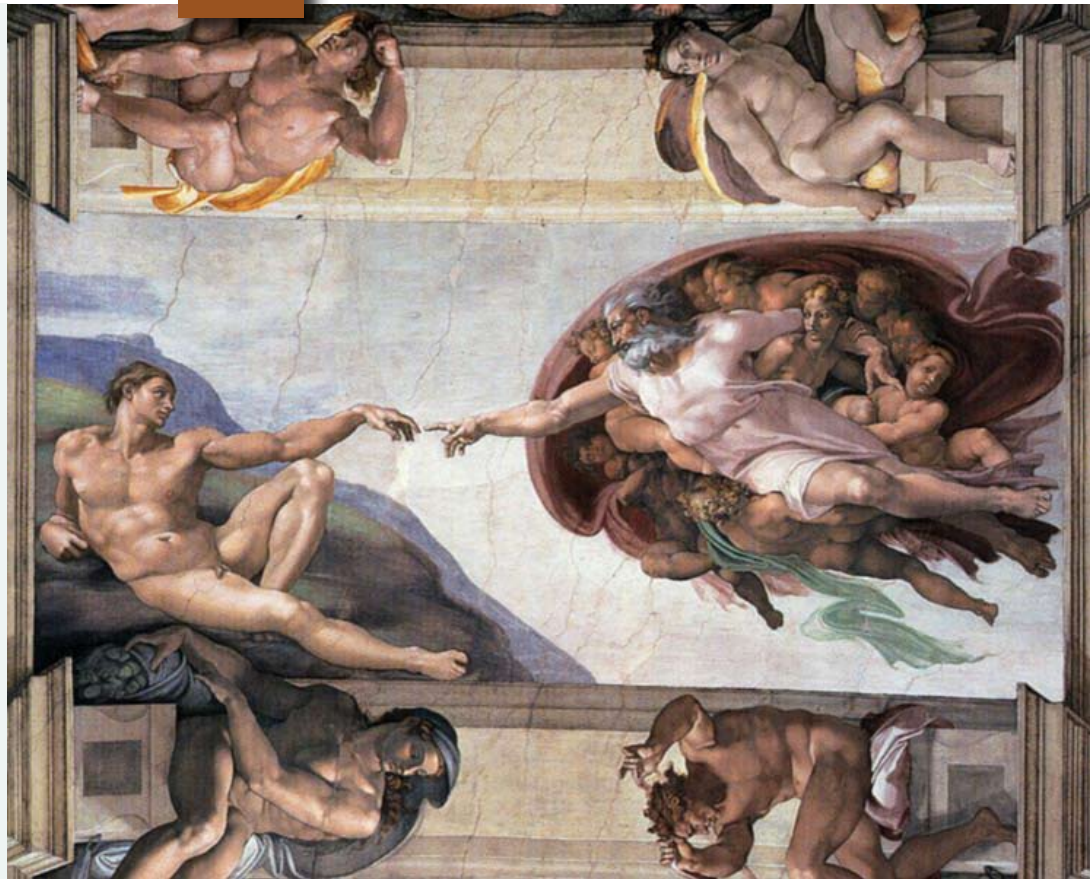
en de realiteit op de werkvloer. Dat botst." Vooral bij haar, want Ruthanya is naar eigen zeggen een perfectionist: ze houdt niet van half werk. "De bewoners willen graag aandacht, herinneringen met je ophalen en zo. Dat is ook heel leuk, want zij kunnen jou ook levenslessen vertellen waar jij weer wat aan hebt." En als dat gebeurt dan heeft Ruthanya haar doel bereikt: "Ik wil mensen niet heel even blij maken gedurende een seconde, ik wil ze een positieve ervaring meegeven. Waar ze nog lang blij van zijn, ook als ik weg ben".

Ruthanya realiseert zich dat die lat soms wat te hoog ligt bij haar op de afdeling voor demente bejaarden. "Ik ben al blij als ze mijn naam onthouden", zegt ze lachend. Daar heeft ze zelf geen enkele moeite mee: "Ik vind het opbouwen van een band met iemand hier uit het huis juist heel belangrijk". En dat is wat haar betreft niet vrijblijvend, zeker gezien het feit dat doodgaan onlosmakelijk met haar werk verbonden is. "Als een van de mensen hier doodgaat, dan probeer ik daar op mijn eigen manier afscheid van te nemen. Soms brand ik een wieroekstaafje thuis en ik heb ook eens een witte roos gekocht die ik in een vijver in het Vondelpark heb achtergelaten". Wat ze wel jammer vindt is dat ze soms iemand niet tot het laatst toe kan begeleiden. "Dan ligt er iemand op sterven en dan is je dienst om vier uur afgelopen en moet je naar huis. Dat is wel vervelend, zeker als je een goede band met iemand hebt opgebouwd".

De zorg voor anderen is Ruthanya met de paplepel ingegoten. Van kinds af aan wilde ze al verpleegster spelen. "Dat zit nu eenmaal in me. Ik ben weliswaar gedoopt, maar niet actief gelovig. Geloven, dat doe ik met mijn hart". ■

Interview: Melchior Verberne

Genesis

Het wereldberoemde plafond van de Sixtijnse kapel in Rome, geschilderd door Michelangelo. Hier een detail en de complete afbeelding van de schepping van Adam.

Op de voorpagina van dagblad *Trouw* verscheen enkele weken geleden over de volle breedte de kop "Openingszin Bijbel klopt niet". Dr. Ellen van Wolde, hoogleraar in Nijmegen, stelde in een oratie dat de vertaling van de eerste zin "In het begin schiep God hemel en aarde" niet klopt. In plaats van "scheppen" geeft de grondtekst "scheiden", zo betoogde de professor. En de persdienst van de Radboud Universiteit deed er nog een schepje bovenop door de "nieuwe interpretatie" 'niets minder dan een ontwrichting van het scheppingsverhaal zoals we dat kennen' te noemen.

Scheppen of scheiden: waar gaat het over?

Als prof. Van Wolde meende dat het begin van het boek Genesis een natuurwetenschappelijke verklaring geeft voor het ontstaan van de aarde, heeft ze gelijk. Maar inderdaad, Genesis bevat geen natuurwetenschappelijk verklaringsmodel. Dat wist de H. Augustinus al (vierde-vijfde eeuw), die in de *Stad Gods* christenen waarschuwt de scheppingsteksten niet letterlijk te nemen. Dat zou afbreuk doen aan de H. Schrift.

Big Bang

Wat is dan wel een natuurwetenschappelijk verklaringsmodel? Bijvoorbeeld de *Big-Bang*-theorie van de Waalse jezuïet mgr. Georges Lemaître. Hij wist bijna 100 jaar geleden de theorie van de evolutie te verzoenen met de joods-christelijke geloofsovertuiging dat God de Maker is van alles wat bestaat. Tot de dag van vandaag is niemand nog in staat geweest een betere verklaring te formuleren.

Terug naar het begin. De schrijver van Genesis gebruikt woorden en beelden om zijn geloofsovertuiging uit te drukken, dat een goede, voorzienige Almacht de oorzaak is van de werkelijkheid. Die woorden en beelden stammen uit zijn cultuur en omgeving, dat wil zeggen: het Mesopotamië van zeg 600 voor Christus.

Dat "bara", het Hebreeuwse woord dat in Genesis staat, mogelijk *scheiden* betekent (anderen zeggen dat het eerder "ordenen" is), wisten ook de missionarissen die de bijbel in het Gotisch en andere Germaanse talen vertaalden. Zij gebruikten het woord dat wij kennen als *scheppen*, van een stam waarin ook woorden als *schaven* thuishoren. Die stam betekent... "scheiden" inderdaad. Dus ook in de Nederlandse vertaling staat, als je naar de grondbetekenis van de woorden teruggaat: "In het begin scheidde God"

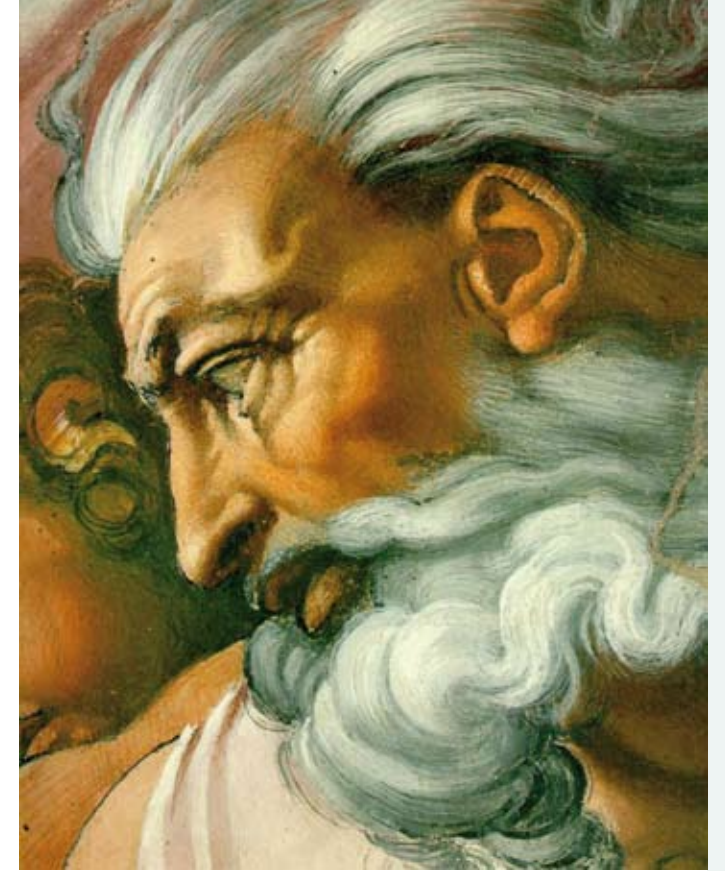
Ontwikkeling

Maar waarom zou je teruggaan naar de oorspronkelijke betekenis? Wie een woord gebruikt zal zich zelden bewust zijn van de afleiding ervan (wie denkt bij *drinkontbijt* nog aan "bijten"?). Woordafleiding of *etymologie* zegt veel meer over de ontwikkeling van een beschaving dan over de actuele betekenis van woorden.

Dat zie je dan ook in de verschillende vertalingen. De vergriekste joden van Alexandrië maakten het zichzelf in de Septuagint nog eenvoudiger en gebruikten "poieein", dat simpelweg: *maken* betekent. En in de Latijnse vertalingen stond steevast "creare", hetgeen betekent: *doen groeien*. Je moet tenslotte roeien met de riemen die je hebt.

Een begrip als "scheppen uit het niets" was simpelweg onvoorstelbaar: alle culturen, tot en met de joodse, namen zonder meer aan dat er altijd materie was. God vormt in Genesis de chaos (de "leegte, gaping") om tot kosmos ("orde, sieraad"). Met de ontwikkeling van de Griekse wijsbegeerte kwam men tot de logische overtuiging - aangezien alles wat er is een oorzaak heeft - dat er een eerste Oorzaak, of Beweger, zoals Aristoteles zei - moest zijn, die uiteindelijk ook de stoffelijke wereld tot stand had gebracht.

De eerste uitdrukkelijke vermelding van zo'n schepping uit niets door een goede, voorzienige God vinden we in het bijbelboek Makkabeeën uit de laatste eeuw voor Christus: "Mijn jongen, heb medelijden met mij. Negen maanden heb ik je in mijn

God schiept Adam

schoot gedragen en drie jaar heb ik je gezoogd. (...) Nu vraag ik je, mijn kind, kijk naar de hemel en de aarde en alles wat ze bevatten, en besef dat God dit alles gemaakt heeft uit wat nog niet bestond, en weet dat ook de mensheid op dezelfde wijze ontstaan is". (2Makk, 7, 27-28):

Uiting van wil

Een geweldige impuls kreeg het denken - en daarmee de hele westerse cultuur - toen de geschriften van Aristoteles in het Westen bekend werden en vooral met de definitie van het Vierde Lateraans Concilie (1215): dat het heelal geschapen is uit niets in het begin van de tijd. En dus dat de tijd begint met die schepping.

Pas in de twintigste eeuw, als Einstein en anderen aantonen dat materie populair gezegd een "verschijningsvorm" van energie is, en omgekeerd, en dus niet "stoffelijk" in de klassieke zin van het woord, kunnen wij onze geloofsintuïtie ook redelijk onderbouwen: de kosmos is een uiting van de wil - en dus heel klassiek volgens Aristoteles de energie - van God: "Alles is door Hem geworden en zonder Hem is niets geworden van hetgeen geworden is" (Joh. 1). En het mooiste van alles, dat laat zien hoe het christendom de wereld, en dus ook de taal, geleidelijk kerstent: het woord "scheppen" is inderdaad gaan betekenen: maken uit niets, en wij gebruiken het nu ook voor het werk van de mens, die zich zeker in zijn kunstzinnige uitingen een "schepper naast God" betoont. In alle bescheidenheid, natuurlijk. ■

Wim Peeters

Kortgeleden zag ik een documentaire over het onderwijs. Het liet zien dat de schoolprestaties van meisjes vooruitgaan, terwijl die van jongens juist hard achteruithollen. Dit proces is al lang gaande, maar neemt nu bijna dramatische vormen aan. Zelfs in vakken waarin jongens altijd uitblonken, laten ze het nu afweten. Wat is er aan de hand? Hoe komt het dat jongens zich steeds ongemakkelijker voelen in het huidige schoolsysteem en massaal hun motivatie verliezen?

Jongens en meisjes

Al vaak is gesignaleerd dat het onderwijs in de afgelopen decennia steeds 'softer' en meer 'feminien' geworden is. De overgrote meerderheid van de leerkrachten is inmiddels vrouwelijk, en dit vanaf de crèche tot en met de middelbare school. Onderzoek heeft aangetoond dat een zekere feminisering onwillekeurig ook is doorgedrongen in verlangde gedragspatronen, in lesmethoden, en zelfs in de samenstelling van literatuurlijsten. Jongens voelen zich steeds minder thuis. Ze zijn van nature sowieso al geneigd af te haken als ze tussen teveel meisjes terechtkomen. We kennen dat van clubs, koren, verenigingen etc. Ook zoeken jongens vaker de grenzen op van het systeem, en maken gemakkelijker misbruik van de vrijheid die het huidige anti-autoritaire onderwijs hun biedt. De ontwikkelingsgang van jongens is gewoon anders en later dan die van meisjes en kent sterkere wisselingen.

Modderen

Als ik naar mijn eigen 'schoolcarrière' kijk, dan geloof ik dat ik hiervan een 'schoolvoorbeeld' ben. Toen ik als twaalfjarige op het Petrus Canisius Lyceum in Alkmaar kwam, bleek ik aan het einde van het eerste jaar tot mijn eigen verbazing 'cum laude' te zijn overgegaan en zelfs de beste leerling van de school te zijn in dat jaar. Ik schrok hier zo van dat ik meteen gestopt ben met leren. De tweede klas modderde ik nog door. In de derde bleef ik zitten. Ik had me ook vast voorgenomen om na dat jaar van school te gaan. Drie jaar leek me ruim voldoende voor het leven. Dus deed ik niets meer, wat resulteerde in een eindrapport met zes nullen. Gelukkig hadden niet alleen mijn ouders, maar ook

de school in die tijd veel geduld. De wiskunde leraar bemoedigde mij door te gaan en juist de meest zware variant, de bètarichting, te kiezen. Na enkele weinig enerverende baantjes ben ik in arren moede toch maar weer naar school gegaan. Zonder veel enthousiasme, met matige resultaten en nog een doublurejaar, slenterde ik na een paar jaar over de eindstreep. Ik besepte toen nog niet dat er door omstandigheden nog vijftien jaar zou volgen, waarin ik twee academische studies - economie en theologie - zou afronden, en uiteindelijk in Duitsland 'summa cum laude' zou promoveren. Zoals zovele jongens en mannen was ook ik een echte 'laatbloeier'.

Einstein

In deze tijd zou ik na de derde klas waarschijnlijk al snel uitgeselecteerd zijn en op een lager schoolniveau terecht zijn gekomen. Ik denk dat men hier uiterst voorzichtig mee moet zijn. Schoolprestaties in de tienertijd zeggen misschien iets over ijver en gedrag, maar volstrekt niets over de mogelijkheden van een kind. Naar verluidt was zelfs Einstein een matige leerling op de middelbare school. Het is een verheugende verworvenheid van onze tijd dat meisjes nu alle mogelijkheden hebben om hun talenten te ontplooien, maar als jongens ze gaan verspillen, dan is er nog niets gewonnen. Er gaat tegenwoordig, vrees ik, enorm veel talent verloren omdat het schoolsysteem niet weet in te spelen op de eigenheid en ontwikkelingsgang van jongens, hun behoeften en motivatie. Naast het persoonlijke drama dat dit voor veel jongens is, waarschuwen onderzoekers ook steeds dringender voor de sociale en econo-

De ontwikkelingsgang van jongens is anders en later dan die van meisjes en kent sterkere wisselingen.

mische gevolgen. Veel technisch-wetenschappelijke functies zijn nu al bijna niet meer in te vullen. Frustraties leiden tot maatschappelijke ontwrichting en criminaliteit. Het is tijd voor politiek en onderwijs om snel en daadkrachtig te handelen.

Maar wat zou er dan moeten gebeuren? Ik ben geen onderwijsexpert, maar denk wel dat het schoolsysteem in deze tijd zo flexibel zou moeten zijn als maar mogelijk is. Een kind moet de draad steeds weer kunnen opnemen en gemakkelijk switchen tussen schooltypes. Het lijkt me principieel ook volstrekt onjuist om uit de schoolprestaties van een tiener consequenties te trekken die invloed hebben op een heel leven. De toegang tot hogere opleidingen zou, naar mijn mening, dan ook niet afhankelijk mogen zijn van middelbare schooldiploma's die relatief weinig voorstellen. Iedereen, jong en oud, man en vrouw, zou toegang moeten hebben tot alle hogere studies. Een uitgebreid toelatingsexamen kan wel testen of hij of zij voor die bepaalde studierichting voldoende basiskennis heeft. Tenslotte gaat het erom dat men die basiskennis heeft, niet hoe men eraan gekomen is of wanneer.

Mensenrecht

Daarnaast lijkt het me dringend geboden dat het onderwijssysteem meer tegemoet komt aan de eigenheid van jongens en meisjes. Ze hebben het recht om naar hun eigen aard en wezen opgevoed en opgeleid te worden. Dat is geen beleidskeuze die men al dan niet kan maken, maar een onvervreemdbaar mensenrecht. Een volledig uniform schoolsysteem voor beiden is een miskennis van hun eigen waardigheid, behoeften en mogelijkhe-

den. In Engeland en Amerika experimenteert men opnieuw met exclusieve jongensscholen, met vooral mannelijke leerkrachten en meer aandacht voor discipline en competitie. De resultaten van de leerlingen blijken met sprongen omhoog te gaan. Politiek en onderwijs staan voor de uitdaging in deze tijd om een goed evenwicht te vinden tussen gezamenlijke vorming en eigen opleidingsroutes voor jongens en meisjes, eventueel binnen een groter schoolverband.

De reden dat ik hierover deze column heb geschreven is allereerst zorg voor de jeugd, maar ook de mensvisie die achter het huidige systeem zit. De gelijkwaardigheid van man en vrouw wordt in onze tijd gemakkelijk verward met volledige 'uitwisselbaarheid'. Een eigenheid die zich ook maatschappelijk vertaalt en zichtbaar maakt, was lange tijd taboe en niet 'politiek correct'. Het was alleen iets dat 'gecorrigeerd' moest worden. Geen vrijheid en rijkdom die respect verdient. Misschien moeten we constateren dat ook de vaderfiguur in onze samenleving te veel verbleekt is, en al te vaak zelfs afwezig. Hier is gelukkig een kentering te constateren. De heilige Schrift is duidelijk: "God schiep de mens als zijn beeld, man en vrouw schiep Hij hen". Gelijkwaardigheid en eigenheid staan de hele bijbel door naast elkaar als een soort grondstructuur van het menszijn. Het is de opdracht van elke tijd en cultuur om in veranderende omstandigheden steeds weer nieuwe vormen te vinden die beide waarborgen en tegelijk discriminatie voorkomen. ■

+ Mgr. dr. J. M. Punt,
Bisschop van Haarlem-Amsterdam

De bedoeling van deze serie artikelen is aandacht te besteden aan de verbeelding van de Bijbel (met name van het Oude Testament) in de kerkelijke architectuur. We behandelden al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? We zijn geïnteresseerd. Vandaag iets heel anders. De katholieken van Purmerend keerden terug naar de plaats waar hun eerste middeleeuwse kerk had gestaan.

Terug op de oude stek

Purmerend is ouder dan je denkt, maar je ziet het er niet direct aan af. Het ligt aan de oever van de Where, een watertje dat het Purmermeer met het Beemstermeer verbond. Wie over de brug aan de westkant de stad binnenrijdt, passeert links een onmogelijk parkeerterreintje. Een bordje geeft aan dat hier het slot Purmersteijn stond, dat in 1470 gebouwd werd door Willem Eggert. Het stadje bestond al eerder: in 983 wordt de Purmer al genoemd (toen Pulmeri geheten) en in 1369 wordt het stadje Purmerend voor het eerst genoemd. Het slot Purmersteijn (niet het oudste bouwwerk van Purmerend) stond op een strategische positie aan het Beemstermeer. Een flink stuk geschiedenis overslaand, ga ik direct naar het einde van het kasteel. Na de ondertekening van de Vrede van Munster

in 1648 werden vreugdeschoten gelost door net geplaatste grote nieuwe kanonnen. Het gebouw zakte als een pudding in elkaar en men moet het nu doen met een prachtige maquette in het Purmers Museum en het bordje.

De kerk

De kerk was er eerder dan het kasteel. Midden in het oude stadje ligt de koepelkerk. Hij is niet rond, maar achthoekig. De huidige kerk aan de Kaasmarkt vervangt de gotische hallenkerk. De kerk was vergelijkbaar met de grote kerken van Edam en Monnikendam. Een sierlijke westtoren sierde het gebouw met een aardig carillon, maar de Purmerendse bodem is niet ideaal om monumenten te dragen. De kerk hield het niet en moest in het begin van de 19^e eeuw gesloopt worden. Van 1851- 1853 werd de huidige (toen protestantse) kerk gebouwd op de plaats van de oude kerk door architect W. A. Scholten. Het is een hoge achthoekige middenruimte met acht lagere zijkapellen: vier rechthoekig en vier vijfzijdig. Er staat een grappig achthoekig torentje op het dak. Van binnen zijn er stucdecoraties en een open kap.

Al was het protestantisme de officiële godsdienst, de katholieken in Purmerend waren steeds duidelijk aanwezig. Eerst uiteraard weer in de schuilkerk, maar vanaf begin 19^e eeuw in betere kerken. Eerst een waterstaatskerkje dat later vervangen werd door een kerk in de naoorlogse basiliekstijl. Ik heb die kerk nog wel eens bezocht, maar hij was vrijwel onvindbaar verborgen in de steegjes. In de tweede helft van de twintigste eeuw had de gemeente het oog gericht op de locatie van de katholieke Nicolaaskerk (daar zou een theater gaan verrijzen).

Tel daarbij het feit dat de 'koepelkerk' voor de Hervormde Gemeente te groot werd en het plan lag voor de hand: de katholieken konden de grote kerk in. Zo ontstond de unieke situatie dat Purmerend de enige plek in Noord-Holland is waar de katholieken hun kerk weer terugkregen, al was het inmiddels een ander bouwwerk geworden.

Kerken in een protestantse kerk

Het is verassend om de oude protestantse kerk als katholieke kerk in gebruik te zien. In tegenstelling tot de middeleeuwse kerken die een katholieke sfeer ademen is dat hier niet het geval. We zijn duidelijk in een protestantse kerk op bezoek. De grote tien gebodenborden, de preekstoel uit 1643, een marmeren epitaaf ook uit de 17^e eeuw en het enorme orgel zorgen voor een reformatorische sfeer. Het hoofdaltaar staat er wat verloren bij. In de kapel links van het grote liturgisch centrum heeft men zijn schadde ingehaald. Allerlei voorwerpen afkomstig uit de oude katholieke kerk, vormen een soort huise-lijke enclave in de strak gestileerde kerk.

In zijn jonge dagen woonde de familie van de bekende architect Jan Stuyt in deze stad. De befaamde architect heeft als kind vaak bewonderend opgezien naar de koepelkerk. Het is niet onwaarschijnlijk dat deze koepelkerk zijn latere bouwwerken (de koepelkerken van Lisse, Den Bosch en ook de Haarlemse Bavo waar hij aan meewerkte) heeft beïnvloed. Van een heel ander kaliber is architect Oud, stadsbouwmeester van Purmerend, beroemd door zijn strakke nieuw zakelijke stijl. In het tegenover de kerk gelegen museum kunt u een folder vinden met een rondgang door Purmerend langs zijn interessante bouwwerken.

Het orgel en de restauratie

Rudolph Garrels bouwde tussen 1739-1742 het inmiddels befaamde orgel. Het stond nog in de

oude Hallenkerk en werd in 1853 overgeplaatst naar de koepelkerk van Scholten. Toen de hervormden die kerk in 1971 verlieten en nadat de gemeente Purmerend het gebouw had aangekocht, functioneerde het gebouw van 1978 tot 1980 als cultureel centrum onder de naam 'Koepelkerk'. Het Garrels orgel was in 1976 al gedemonteerd en elders opgeslagen, de lege orgelkas bleef in het gebouw achter.

Door middel van de eerder genoemde gebouwenruil betrok de katholieke parochie van de H. Nicolaas en Catharina in 1989 de kerk aan de Kaasmarkt, die inmiddels 'de Nicolaaskerk' heet. Wegens verzakking van de fundering onderging het kerkgebouw in 1989/99 een grondige restauratie zodat de katholieken weer met een gerust hart op de stoelen – en in de ouderlingenbanken! – kunnen zitten. Ook het hoofdorgel kwam terug en werd in 2003 met een lange reeks feestelijke concerten weer in gebruik genomen. Inmiddels was er in 2000 een ander (koor)orgel in de kerk gekomen, dat in 1864 door C. G. F. Witte gebouwd was voor de vroegere Doopsgezinde kerk.

Purmerend heeft een 'vrijzinnige' traditie, waar het het protestantse deel van de bevolking betreft. De katholieken hebben dat ook een beetje. Er is een bloeiende oecumenische gemeente: de samenwerking tussen de verschillende kerkelijke groeperingen wordt als belangrijk ervaren en dat is goed. Alleen is maar alleen. En wat geweldig dat de kloeke reformatorische orgels de volkszang kunnen ondersteunen!

Hein Jan van Ogtrop, Haarlem

Gebruik is gemaakt van het boekje van de Stichting Garrelsorgel Purmerend, waarin tevens de geschiedenis van de kerk ter sprake komt.

Afbeeldingen

- 1 Oude laat-gotische hallenkerk.
- 2 Kaasmarkt met de kerk.
- 3 Het Garrels orgel.
- 4 Het oude stadhuis, thans museum.

Missionair centrum

Het Missionair centrum van het bisdom Haarlem-Amsterdam is officieel van start gegaan met de inzegening door mgr. Punt, van het geheel verbouwde en gerenoveerde Julianaklooster in Heiloo. Zo is de 'tweede poot' van de pastorale driepoot in ons bisdom nu klaar. Eerder werd, met de opening van de Tiltenberg als diocesaan opleidingscentrum, de eerste gezet. En in het voorjaar van 2010 zal, als het God belijft, begonnen worden met de restauratie van de kathedraal in Haarlem, de liturgische en culturele 'poot'.

Pastorale driepoot begint vorm te krijgen

Julianaklooster ingezegend

Op 9 oktober jl. zegende bisschop mgr. dr. J. Punt het geheel verbouwde en gerenoveerde Julianaklooster in Heiloo. Samen met het mariale bedevaartsoord Onze Lieve Vrouw ter Nood vormt dat het missionair centrum van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Een periode van vier jaar van organisatie, planning en bouwkundige werkzaamheden is hiermee afgerond. De rector van Centrum, dr. M. Wagemaker, zette voor *RKK.nl* de jonge geschiedenis van dit centrum op een rij.

Februari 2005 De congregatie liefdezusters van de H. Juliana de Falconieri verkoopt haar moederhuis aan het bisdom Haarlem. De gemiddelde leeftijd van de zusters is hoog en de brandweer eist ingrijpende verbouwingen. Met pijn in het hart verhuizen de Julianazusters naar een zojuist gereedgekomen verzorgingshuis enkele kilometers verderop.

Oktober 2005 De bisschop benoemt een rector die de opdracht krijgt om het Julianaklooster en

bedevaartsoord samen te brengen in een nieuwe kerkelijke instelling, het diocesaan heiligdom Onze Lieve Vrouw ter Nood met als doel de bevordering van de devotie tot Maria, Onze Lieve Vrouw ter Nood en de verbreiding van het katholiek geloofsgoed. De nieuwe instelling wordt een jaar later een feit.

Augustus 2006 Een groep zusters van de congregatie Dienaressen van de Heer vestigt zich in een deel van het Julianaklooster dat geschikt gemaakt is voor hun bewoning. De congregatie bestaat goed twintig jaar en groeit gestaag onder de leiding van de Nederlandse overste zuster Anima Christi. De zusters verbinden zich om door hun gebedsritme het spirituele leven op het bedevaartsoord te versterken, dragen zorg voor de kapellen en zullen metertijd actief worden in de ontvangst van gasten in het welkomsthuis en voor activiteiten gericht op jongeren en jonge gezinnen. Zuster Maria del Milagro is de eerste overste.

Januari 2007 Bisschop Punt wijdt op 1 januari het bisdom toe aan Maria, Onze Lieve Vrouw ter Nood.

Maart 2008 De eerste bouwwerkzaamheden in het Julianaklooster gaan van start. Architect Wim Velzeboer, dan 29 jaar oud, tekent voor het ontwerp dat recht doet aan het karakter van het gebouw en het op een functionele manier moderniseert. In het ontwerp is ruimte gemaakt voor jongerengroepen, voor een gastenhuis en zaalruimte voor daggroepen. De drie delen worden van elkaar gescheiden door de kapel en de inpandige woning van de rector.

April 2009 Het bedevaartsoord mag zich verheugen in een groeiende belangstelling. De jaren hiervoor zijn de kapellen op het terrein gerestau-

reerd en in goede staat van onderhoud gebracht. Veel bezoekers bidden in de kapel, putten uit de Mariabron en maken een wandeling door het park. Wat gemist wordt is een voorziening waar iets gegeten en gedronken kan worden en een winkel met religieuze artikelen. Met de hulp van een ervaren ondernemer wordt een welkomsthuis geopend. Het bestaande kantinegebouw wordt rigoureus onder handen genomen, bomen rondom weggekapt en een terras aangelegd. Een nieuwe hoofdingang compleetert dit project. In april 2009 gaat het welkomsthuis open. Het blijkt in een behoefte te voorzien. In het komend seizoen zal de aanwezigheid van een van de zusters het ontmoetingskarakter nog versterken.

Oktober 2009 De bouwactiviteiten zijn voltooid en de bisschop biedt aan de geloofsgemeenschappen van het bisdom het Julianaklooster als jubileumcadeau aan. Hij hoopt dat het de functie mag krijgen van een familiehuis. Het gastenhuis heeft dertien kamers en kan aan twintig mensen onderdak bieden. Voor jongeren zijn twee slaapzalen gemaakt met achtentwintig slaapplekken, een eigen home op de zolder en vrije toegang tot de huisbioscoop. Op de begane grond zijn groepsruimten die plaats bieden tot honderd personen. Op 9 oktober trad de bisschop van Haarlem-Amsterdam in de voetsporen van de heilige Willibrord, die in Heiloo bijzonder vereerd wordt, door de toekomst van dit centrum aan de Voorzienigheid toe te vertrouwen: "in nomine Domini feliciter." Onder de bijzondere schutse van Maria, Onze Lieve Vrouw ter Nood. ■

Dr. M.A.L. Wagemaker pr.

Foto's: Steef Pardoen

Wat is het Heiligdom als missionair centrum? De plaats van Heiloo als missionair centrum ligt in haar eigen karakter als bedevaartsoord en plaats voor religieus leven dat gastvrijheid kan verlenen met een hart en een ziel. Beleid, studie en vorming alleen kunnen de Kerk niet dragen. Ze heeft ook behoefte aan een hart dat brandt, aan ontmoeting die vriendschap en verbondenheid schept en aan een omgeving die kan ontroeren en tot gebed en overgave brengt. Heiloo is missionair omdat ze de kern van de missionaire Kerk voor ogen stelt: de mens die zich eerst zelf bemind en gekend moet weten om zelf in de naam van de Heer zijn of haar beste krachten te kunnen inzetten voor de opbouw van de Kerk. Met een bijzondere aandacht voor jongeren is dat de eigenlijke opdracht van het Heiligdom als missionair centrum: gastvrijheid verlenen, geloof wekken en mensen en groepen zo met elkaar verbinden dat zij met elkaar de Kerk van Noord-Holland in de 21ste eeuw kunnen worden.

De herfst is ingetreden. Het begint langzamerhand kouder te worden. De groene bladeren zijn van kleur veranderd en zij laten hun mooie bruine herfsttinten zien. De dagen worden korter. We zijn onderweg naar de winter.

Traditiegetrouw wordt het kerkelijk jaar afgesloten met het feest van Christus Koning om vervolgens aan een nieuw kerkelijk jaar te beginnen.

Op het hoogfeest van Allerheiligen, dat op 1 november gevierd wordt, eren wij allen die voor het eeuwig leven bij God zijn. Op 2 november vieren we Allerzielen. Een dag van gebed en herdenking van allen die uit het leven zijn heengegaan.

Het nieuwe kerkelijk jaar begint, zoals altijd, met een tijd van blijde verwachting, een tijd waarin wij de komst van Jezus mogen verwachten, de Advent. Vier weken lang bereiden we ons voor op het kerstfeest.

In dit nummer van Samen Kerk treft u elders een gedicht aan van parochiaan mevrouw M. Lázarom uit de **H. Augustinus Amsterdam-Noord**. Zij is enige jaren geleden overleden en haar echtgenoot een paar maanden terug. Zij was actief voor het parochieblad Hoekpost van de H. Pastoor van Arsgemeenschap te Amsterdam.

Het lijkt nog ver weg, de advent moet zelfs nog beginnen, maar in het parochieblad van de **R.-K. Parochie HH. Matthias - Laurentius te Alkmaar** vraagt de werkgroep Kerstpakketten aandacht van de parochianen voor de grote kerstpakkettenactie. De pakketten zijn bestemd voor een sociaal pension en een crisiscentrum. De pakketten behoeven niet enkel uit levensmiddelen te bestaan. Slaapzakken, sjaals, mutsen, handschoenen, ondergoed, sokken zijn ook welkom. De pakketten kunnen in december op de tafel achter in de kerk gezet worden.

De Commissie Arme Kant van Haarlem-Noord, de CAHN, doet een oproep in het informatieblad **Onderweg** van de **H. Adelbertus - parochie te Haarlem** om in het weekend van 12-13 december levensmiddelen naar het inzamelingsadres van de Mariakerk, Lingestraat 1 te brengen. Deze pakketten zijn bestemd voor gezinnen die rond het sociaal minimum moeten leven.

Van Onderop

door Eleonora Hoekstra-Ros

De **R.-K. Parochie Sterre der Zee Zeewolde** houdt ook een kerstpakkettenactie, samen met een aantal afgevaardigden van diverse kerken in **Zeewolde**. Zij willen mooie pakketten maken en deze tijdens de dagen van sfeer en licht uitdelen aan stille armen. De inleverdatum is vrijdagmiddag 18 december in een zaal van de Open Haven.

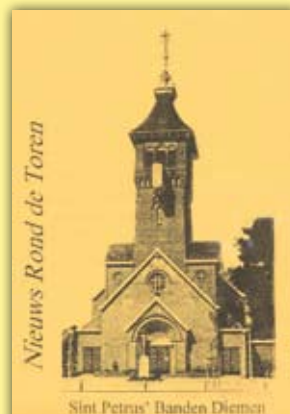
In **De Mantel** van de **parochie St. Martinus Zwaag** staat een lijstje met producten die geschikt zijn om

De Mantel

in een voedselpakket te doen dat bestemd is voor de allerarmsten in landen als Rusland, Roemenië, Moldavië, Oekraïne en Zuidelijk Afrika, dit in het kader van de voedselinzamelactie van DORCAS. De gekochte producten kunnen tijdens de weekendvieringen tot en met het eerste weekend van november achter in de kerk worden afgegeven, te weten: droge soep, droge kruidenmix, rijst, macaroni, liga, theebiscuit, limonadesiroop, zonnebloemolie, blikgroenten, suiker, thee, jam, tandpasta, tandenborstels en een pak kaarsen.

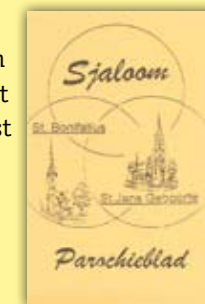
In de rubriek Nieuwtjes rond de toren in het **parochieblad Sint Petrus' Banden Diemen** schrijft de werkgroep diaconie dat de gulle gaven tijdens de viering van het diaconale weekend 2008 een mooi bedrag oprachten om aan 75 mensen in Diemen een kerstattentie te bezorgen. Het waren geen grootse pakketten, maar er zat een mooie kerstster met kerstwens in en een fles wijn met een blik koek.

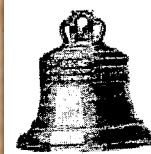
De werkgroep Ouderenvering van de Agatha verzorgt voor haar oudere parochianen op elke tweede zaterdag van de maand een ouderenvering. In de adventtijd is er een adventviering met broodmaaltijd na. Dit staat in het **parochieblad R.-K. Parochie St. Eloy te Beverwijk**.

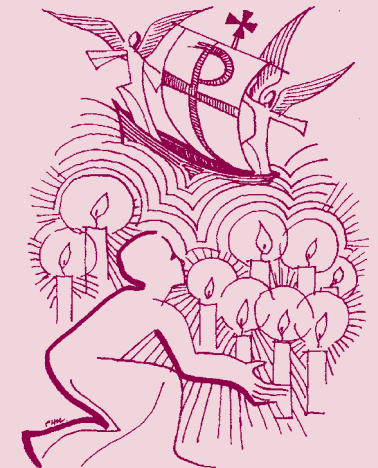
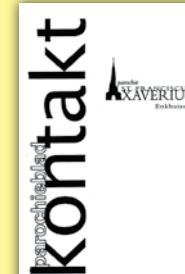
De Gerarduskalender is weer te koop, meldt **Kerkklank voor katholiek Hoorn**. De scheurkalender wordt door Klooster Wittem uitgebracht met elke dag op de voorkant een spreuk die opbeurt of aanzet tot nadenken. Op de achterkant staan moppen, gedichten, bezinnings teksten. De kalender is bedoeld om elke dag goed te beginnen en geeft je een positief gevoel. De opbrengst van de kalender komt ten goede aan alle activiteiten die vanuit Klooster Wittem worden georganiseerd. Verkooppunt: Juniusstraat 18, telefoon 0229 504749.

Het komt weinig voor dat kosteren verzoeken een mededeling in het parochieblad op te nemen. In **Sjaloom, het parochieblad H. Bonifatius en St. Jansgeboorte**, staat een oproep voor kerststallen. In het kader van het eeuwfeest van de **H. Bonifatiuskerk te Spanbroek** wordt een kerststallentoonstelling gehouden. De kosteren vragen van de parochianen hun kerststallen voor het weekend van 12-13 december 2009 in bruikleen af te geven. Het liefst met een verhaal van de oorsprong tot aan een anekdote over de kerststal.

In **Kontakt, parochieblad van St. Franciscus Xaverius Enkhuizen**, vraagt een parochiaan zich af hoe lang het angelus heeft gezweven en in geval dat bekend is dit door te geven aan het parochiesecretariaat. In de zomer heeft de fa. Eijsbouts de ophanging van de klokken, de hamers en de elektrische luidinstallatie vernieuwd. De angelusklok luidt weer om op het middaguur en zes uur 's avonds. Herstel vond plaats in opdracht van de gemeente Enkhuizen.

Allerzielen

Gedachten en herinneringen
Aan

wie wij moesten loslaten.
De mens die we zo graag bij ons hadden
werd opgenomen in de volkomenheid van de Heer.
Want hij staat geschreven in Zijn hand.
Tere bloemen en trotse bomen
geknakt en ontworteld.
En we beseffen;
we zullen allen de weg moeten gaan
tot aan het eind van ons bestaan.

Wij blijven stilstaan bij een verlies
en herinneren ons de hoogtepunten.
Vreugde en pijn uit een leven.
De goede ervaringen verpakken we zacht
met dankbare handen.
Weemoedig, omdat het reeds moeilijk te aanvaarden is
dat er een punt is gezet
achter wat we niet willen vergeten.

In deze wereld heeft alles plaats en uur.
Geboren worden, leven en sterven.
Geluk en verdriet wisselen elkaar af.
Maar het moeilijkste in het leven blijft
afschied nemen:
gemis te verwerken en te aanvaarden
en dóór te gaan.

Martha Lázarom

'n beetje crypto

Horizontaal

1 zo duurt het nog langer! 7 zit veel in De Zwaan
8 organist met een uitgebreid naspel 10 start van
een uilskuiken 11 daar is dan de gelijkmaker! 12
daar kun je een broeder mee zoet houden 15 zo
is de poort die naar de hemel leidt 16 agressieve
groente 17 zijn passeerbeweging veroorzaakt stilte
18 en Frans ook nog 20 dit was de brandweer bin-
nen tien minuten 21 voor de oorlog al een godheid
23 staat suffig in de keuken

Verticaal

1 dorp dat ruikt naar Engelse zeep 2 bij die rel bleef
er geen klinker over 3 docent en schoenmaker zor-
gen er voor 4 dat is zuur 5 komt wel heel dichtbij;
wat later zou ook mogen 6 dat zegt de sloper van
dit godshuis 9 potsenmaker 11 huidversteving 13
hoe begon de euro ook al weer? 14 stier met AOW
19 golfafslag 21 helemaal toppie 22 en daar word
je stil van

1		2	3	4	5		6
		7					
8	9		10			11	
12		13			14		
15					16		
17		18	19			20	
		21			22		
23							

Prijswinnaars september 2009

L.P. Meijerink, Slootdorp
A. Moester, Zaandijk
Johanna Hulshof, Haarlem

Oplossing opsturen naar het redactiesecretariaat
Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem

L	U	C	H	T	W	E	G
A	☺	R	O	B	E	☺	E
N	H	☺	G	S	☺	P	E
D	A	T	E	☺	N	O	S
H	U	L	P	P	O	S	T
U	S	☺	I	A	☺	E	R
I	☺	D	E	A	L	☺	I
S	L	I	J	T	P	L	E

oplossing september 2009

- Jammer dat we niet iedereen kunnen belonen, want er wordt met verve gewerkt aan de oplossingen én aan de presentatie van de oplossingen. U ziet er op deze pagina een van mevrouw Stamkot uit Monnickendam. Smilies op de plek van de zwarte vakjes. Prachtig!
- De puzzelredactie wordt goed in de gaten gehouden. G.J. Reussien uit Heiloo mailt dat er over de opgave van 3 verticaal te twisten valt. De opgave was 'een vlo op het hoofd' en de uitkomst - u kunt het op deze pagina zien - was: 'hogepiet'. De schrijver van deze mail herinnert zich dat er vroeger iemand op school kwam om hoofdlius te bestrijden. Zij werd genoemd 'de pietenzuster'. De opgave had dus moeten zijn 'een luis op het hoofd'. Helemaal correct, vinden wij. We laten voortaan de vlo er buiten. Een luis die niet alles aan de belasting opgeeft, is dus voortaan een Zwarte Piet.
- We zijn streng, edoch rechtvaardig. Wie het woord 'slijtplek' met een Griekse Y schrijft, is hier niet door de controle heen gekomen! Want wat is dan een 'DY'?
- Geniet ervan!

40 Jaar Consecratie Titus Brandsmakerk in Amstelveen

Op zondag 11 oktober 2009 werd in een feestelijke viering God dank gebracht voor de consecratie van de kerk tot huis van God, tot plaats van ontmoeting van mensen met God en tot ontmoetingsplek voor gelovige mensen. Pater Ben Wolbers, overste van de Karmelieten, ging in deze viering voor, samen met de oud pastores: de paters Constant Dölle, Johan Strijtveen, Joop Ruijter en de huidige pastor, pater Tom Buitendijk. Het koor o.l.v. Ben Verbraeken zong de Missa Pontificalis II van Perosi.

Op 11 oktober 1969 wijdde bisschop Zwartkruis de nieuw gebouwde kerk van Christus' verheerlijking (de Thabor) in. De moederkerk van deze nieuwe kerk was de Kerk van Onze Lieve Vrouw van de Berg Karmel. In 1990 fuseerden de Carmelparochie en de Thaborparochie tot de huidige Titus Brandsmaparochie. De geschiedenis van de parochie is niet die van de pastores. Het zijn de parochianen die het leven van de parochie gestalte geven. Van meet af aan hebben de parochianen actief meegedacht en mee gehandeld in alle facetten van het parochieleven: in de liturgie, de diaconie, de MOV-groepen, in de oecumenische verbanden, in de kinder-, jongeren- en volwassenencatechese, in bestuur en beleid hebben vele parochianen hun kennis en kunde ingebracht. De weekeindvieringen zijn van meet af aan ondersteund door een koor en door dirigenten die ook het kerkvolk mee laten zingen. In de vieringen wordt enthousiast door iedereen mee gezongen. Na de zondagsviering is er altijd gezamenlijk koffiedrinken. Bij wijze van grap zei iemand: "De koffie is het achtste

Pater Ben Wolbers, overste van de Karmelieten, ging voor in de feestelijke viering, samen met de oud pastores: de paters Constant Dölle, Johan Strijtveen, Joop Ruijter en de huidige pastor, pater Tom Buitendijk.

sacrament." De parochie is er voor allen en van allen. Er heerst een sfeer van zusterlijkheid en broederlijkheid, van hartelijke gastvrijheid, van zorg om elkaar.

Onze weg naar God

Kenmerkend voor de parochie is de verbondenheid met de Orde van Karmel. De groep Karmelieten verzorgt al meer dan twintig jaar "Raakpunt, Centrum van Spiritualiteit". Dit is een

mooi aanbod voor bezinning en verdieping waar velen aan deelnemen. De geschiedenis van de parochie is daarmee ook een stukje geschiedenis van het geestelijk leven in Amstelveen. In zijn verkondiging zei pater Wolbers OCarm heel duidelijk: "In het parochieleven gaat het niet op de eerste plaats om de kerk. De zin van het parochieleven is of zoekende mensen hun weg naar God kunnen vinden." In de regiovorming en in de processen van kerkopbouw zal het thema "onze weg naar God" nooit mogen ontbreken. Titus Brandsma zal ons er aan blijven herinneren. ■

Na de viering samen aan de koffie, oftewel: het achtste sacrament.

p. Tom Buitendijk OCarm

Voor de verandering

Sake Stoppels heeft 'voor de verandering' een boek geschreven over 'werken aan vernieuwing in gemeente en parochie'. Er zijn wel meer boeken over dit onderwerp geschreven, maar wie aan dit boek begint, leest het vast en zeker uit. Stoppels is docent Kerkopbouw en Diaconiek aan de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit van Amsterdam en opvolger van Jan Hendriks aldaar. Uit protestantse hoek dus. Je kunt het dan ook vrijblijvend lezen!

Bijzonder aan dit boek over veranderingen is dat er een heel hoofdstuk is gewijd aan het gebed. 'Het zwaartepunt van een biddende geloofsgemeenschap ligt buiten zichzelf' (68). We bidden immers: Uw Naam worde geheiligd. Uw Rijk kome. Het is zoals ook onze bisschop in de nota *Nieuwe Tijden Nieuwe Wegen*, in artikelen en preken altijd zegt: we moeten ook vertrouwen op God en Jezus Christus - op voorspraak van Maria. We kunnen het niet allemaal zelf. "Als de Heer het huis niet bouwt, werken de bouwers tevergeefs" (Psalm 127,1). Kortom: ons werken moet 'ingebied' zijn in een geloofscultuur en gebedspraktijk. Dat maakt niet alleen nederig, maar geeft ook rust en ontspanning.

Een ander belangrijk hoofdstuk gaat over 'remmende krachten'. 'Weerstanden' klinken zo negatief, maar niet alle weerstanden zijn negatief van aard. Het laat juist ook zien dat het voor mensen ergens over gaat. Er zijn natuurlijk ook dooardoeners zoals: 'we hebben er geen zin an' of 'we deden het altijd zo', maar daar gaat het hier niet over.

Veel aandacht schenkt het boek ook aan de factoren die helpen om tot verandering te komen en het veranderingsproces zelf. Ik herken het daar

gebruikte 'vliegermodel' uit de tijd dat ik zelf op de Fontys in Amsterdam met studenten naar de concrete praktijk in hun stage keek. Jammer is het dat er maar 12 pagina's gaan over het maken van een plan de campagne t/m de evaluatie. Dit boek, vol met voorbeelden uit de praktijk van de docent Stoppels, had daar meer ruimte aan kunnen geven. Voor studenten is het bijvoorbeeld niet zo moeilijk de 'idealen in de Kerk' op het spoor te komen en de gangbare praktijk (die daar nooit aan kan voldoen) te beschrijven en te analyseren. Maar de weg van a naar b, het formuleren in/voor de praktijk van een concrete, haalbare en meetbare doelstelling met een daarbij horend stappenplan is vaak een lastige opgave. En wanneer aan die doelstellingen ook heldere indicaties kunnen worden meegegeven waaraan je kunt aflezen dat een doel ook werkelijk is gehaald, dan is de evaluatie later 'een fluitje van een cent'!

Het boek eindigt overigens met een mooi hoofdstuk over 'leiderschap in de kerk'. Daarom ook echt een aanrader voor pastores om te lezen, ook voor pastores in opleiding, want zij kunnen niet goed genoeg voorbereid zijn op het werken in een/de Kerk, die nu eenmaal aan het veranderen is.

Martin Frederiks

Sake Stoppels, *Voor de verandering*. Werken aan vernieuwing in gemeente en parochie. Zoetermeer 2009, € 22,50, ISBN 978 90 239 2395 4

Klanken van stilte

Het gregoriaans is nog steeds de zang die het meest geëigend is om de gelovige de diepe betekenis van de liturgie te doen verstaan. 'Nog steeds' zei ik, want sinds de liturgische hervormingen die sinds het Tweede Vaticaans Concilie hebben plaatsgevonden is het gregoriaans in veel kerken niet of nauwelijks te horen. En al zijn er dan inmiddels concerten en zelfs meerdaagse festivals waarin gregoriaanse muziek centraal staat, de muziek gedijt toch het beste in de context waarvoor ze bedoeld is: de eredienst.

Dat het gregoriaanse repertoire vooral in de kloosters nog tot klinken komt, wekt geen verwondering. Het is immers muziek die grotendeels haar oorsprong vindt in de stille beschouwing van de geloofsmysterieën. De norbertijnenabdij van Averbode (Vlaanderen) is zo'n plek waar het gregoriaans nog gekoesterd wordt. Het recent verschenen boek *'Klanken van stilte'* getuigt hiervan. Bij het boek is een cd gevoegd waarop de klanken werkelijk te horen zijn.

Voor wie niet zo bekend is met het gregoriaans biedt het zeer fraai uitgegeven boek de kans om vertrouwd te raken met de geschiedenis en de spiritualiteit van deze zang. Daarbij wordt nog extra aandacht gegeven aan de zangtraditie van de orde van Prémontré, de premonstratenzers ofwel norbertijnen, want die wijkt in menig opzicht af van het gangbare gregoriaans zoals dat grotendeels door de benedictijnen is overgeleverd. De kenners zal dat zeker opvallen wanneer ze de cd beluisteren.

De cd bevat een complete opname van de zondagse vespers alsmede een bloemlezing uit het overige premonstratenzer gregoriaans, waaronder de vaste gezangen uit Ordinarium VI (in het Graduale Romanum is dat Missa IX) die traditioneel op Mariafeesten wordt gezongen. Alle gezangen worden door het orgel begeleid. Ondanks (of dankzij?) de knappe wijze waarop organist Jos Bielen de begeleiding dienstbaar maakt aan de zang, krijgt de luisteraar door deze wijze van uitvoeren toch het idee dat het gregoriaans vooral bedoeld is voor een prettige, harmonische en meditatieve sfeer. (Als dat de bedoeling zou zijn dan is de cd zeker geslaagd!) Gregoriaans is echter eerst en vooral tekstvoltrekking. De melodieën hebben de samenklanken van het orgel immers niet nodig, ze zijn sterk genoeg om ten volle uitdrukking te geven aan de inhoud van de tekst. Er treedt juist een zekere verzwakking van de expressie op wanneer het gregoriaans wordt begeleid.

Het orgel is trouwens ook als solo-instrument te horen, want norbertijn Jos Bielen op het fraaie orgel (gebouwd door de Nederlandse orgelbouwer Verschueren) werken speelt van J.S. Bach en V. Lübeck. Al hebben deze composities geen enkele relatie met het gregoriaans, ze passen wel uitstekend bij de klank van het

instrument en bieden een weldadig contrast met de gezongen muziek op deze cd.

Bert Stolwijk

Norbertijnen van Averbode, *Klanken van stilte. Gregoriaans beleven*. Averbode / Zoetermeer 2009, € 21,50, ISBN 978 90 211 4246 3

Jaarringen

"Ik blijf bij jullie" zei Jezus, "Ik zal je aanraken zoals de wind langs je wang strijkt."

"Een mens leeft," aldus het Woord Vooraf in dit boek, "van seizoen naar seizoen en van feest naar feest." Daaraan wordt hier volop aandacht besteed. Alle christelijke feestdagen krijgen aandacht. Maar, en dat vind ik bijzonder boeiend, ook maatschappelijke, algemene gedenkdagen komen aan bod. Noem maar op! De Internationale dag van de rechten van de mens (10 dec.), Wereldreligiedag (3de zondag in jan.), De Dag van de aarde (22 april), Internationale dag van de geweldloosheid (2 okt.), Dierendag (4 okt.)...

"Jaarringen" is bijzonder inspirerend. Voor wie een viering voorbereidt, een vergadering moet voorzitten, de aandacht van zijn klas wil wijden aan een opvallende datum. Telkens wordt de lezer verrast door een boeiende tekst. Soms in proza, veelal in poëzie. Indrukwekkend is het feit dat via de vele hier aangereikte gedachten ons duidelijk wordt gemaakt, hoezeer wij er voor elkáár zijn. Dat wij de Geest van God in onze omgang met elkaar gestalte kunnen geven. In onze tijd, waarin zoveel gesproken wordt over spiritualiteit, is een bundel als deze een zeer waardevolle bron tot inspiratie. Het boek biedt talloze mogelijkheden, want bijzonder behulpzaam is het Trefwoordenregister. Dat is aan het slot opgenomen en leidt tot werkelijk talloze mogelijkheden om met Jaarringen uitstekend en veelvuldig bezig te zijn. Ik kan deze uitgave van harte aanbevelen aan de velen die voor jong en ouder teksten zoeken om in gesprek te gaan met elkaar. En dan samen op weg willen gaan. Wanneer het leven even vastzit, wanneer de weg opeens blokkeert, dan tref je soms een mens die meeloopt, die zorgt dat jij iets nieuws probeert.

Hij is de grote onbekende, Hij kan je zeggen waar je bent. Hij wijst een weg, en is degene in wie je iets van God herkent.

Joke Forceville-van Rossum

Greet Brokerhof-van der Waa, *Jaarringen*, www.oase media.nl, € 10.70 + verzendkosten, ISBN 9789079155071

Jezus Christus: koning van anderen?

Op de laatste zondag van het kerkelijk jaar vieren wij het feest van Jezus Christus, koning van het heelal. Dit feest is nog niet zo oud. Paus Pius XI stelde het in 1925 in om op plechtige wijze het koningschap van Christus over de hele schepping te vieren. Maar dat was niet de enige reden. Links en rechts vielen in Europa koningen weg en was de roep om democratie of om een sterke man alom aanwezig. Daartegen in kwam Jezus Christus te staan als een soort superkoning waar alle supermachten, koninklijk of democratisch uiteindelijk onderhorig aan moesten zijn. Begrijpt u mij goed, ik heb niks tegen dit feest, maar de omschrijving 'Jezus Christus, koning van het heelal' is mij wat te massief en te algemeen. De rabbi van Nazareth dreigt erdoor uit het vizier te raken. Hij verdwijnt uit het zicht en verwordt tot een soort superruimtevaarder. 'Koning van het heelal' is mij ook te algemeen. Het is te alles omvattend en als iets over alles gaat, dan gaat het meestal over niets meer. Denk maar aan iemand die alles weet, die alles kan, wat weet zo iemand, wat kan zo iemand nog?

Koopman in oudroest

Als God of Jezus Christus onze koning is, dan zijn wij de onderdanen in zijn koninkrijk. Maar is het wel zijn koninkrijk dat wij hier op aarde om ons heen aantreffen? In het koninkrijk van God dient gerechtigheid en vrede te heersen. Wie echter om zich heen kijkt, de krant opslaat, het nieuws op de TV volgt, weet wel beter. Met z'n allen maken wij er niet veel van. Waar we wel goed in zijn, is in hosanna roepen en: leve onze koning! Veel verder komen wij dikwijls niet. Om die reden moet ik denken aan een gedicht van Gerrit Achterberg (1905 – 1962) getiteld 'Deïsme' waarin we lezen: Wij zijn voor hem (God) een vol benzinevat, dat hij

leeg achterlaat. Hij moet het kwijt, al de afval, met zijn wezen in strijd. Sinds hij zich van de schepping onderscheidt, gingen wij dood en liggen langs het pad, wanneer niet Christus, koopman in oudroest ons juist in zo'n conditie vinden moest alsof hij met de Vader had gesmoesd.

Een menselijk en realistisch gedicht. Je ziet het zo voor je. God ziet wat wij van zijn schepping maken en haalt zijn schouders op: "Dat wordt niks met die aardmensen! Ze zoeken het ook maar uit!" "Ach Pap," zegt Christus, "Laat mij maar langs gaan, ik zie nog wel wat in ze!" Jezus Christus wordt in het gedicht een koopman in oudroest genoemd en het afval dat zijn wij. Hij neemt ons op, neemt het voor ons op, verzamelt ons, ziet het toch met ons zitten.

Jezus Christus als koopman in oudroest is mij meer nabij dan als koning van het heelal. Zonder onderscheid zijn we blijkbaar allemaal oudroest. Dat klopt ook wel, want we spreken en preken weliswaar mooie woorden over gerechtigheid en vrede, liefde en geloof, maar falen we niet dag na dag? We breken en delen wat af in onze kerken, maar doen we dat ook daar buiten? We zijn vast wel mensen van goede wil, maar in onze relaties zijn we vaak harkeurig en op onszelf uit. De scheiding tussen vreemdeling en vriend laten we bestaan. Honger hoeft niet, zeggen we, maar ver van ons bed sterven Gods kinderen van de honger.

Dienstbaar

"Ja God, U heeft gelijk," denk je af en toe, "je moet ons kwijt, we zijn met uw wezen in strijd" – om Achterberg te citeren. Maar zo is God niet, want daar is Jezus Christus, de koopman in oudroest. Hij doet God en verzamelt iedereen. Allereerst al diegenen waarvan wij vinden dat ze oudroest zijn. Alle

James Ensor (Vlaamse schilder, 1860 – 1949), Intocht van Jezus in Brussel
Temidden van fanfarecorpsen, soldaten en een grote menigte, zie je een klein ezeltje met daarop de man van Nazareth, nauwelijks zichtbaar in al die kleuren, tussen al die mensen. Over de weg – zijn weg? – hangt een spandoek: leve het socialisme! Een vaandel toont het opschrift: Leve Jezus, koning van Brussel! Was dat alles de bedoeling van Jezus?

zogenaamde mislukkelingen, nietsnutten, profiteurs, klaplopers die op onze nette Nederlandse stoep staan. "Neem ze maar mee," zeggen we tegen de koopman. "Ik kom ook voor jullie," zegt deze en voor we het weten zijn ook wij verzameld als afval. Ook al dachten we, omdat we het toch zo aardig doen, dat wij wel zouden afvallen bij deze afvalselectie. Geen sprake van. Ook wij worden allemaal ingezameld. Een zootje ongeregeld, dus wat moet je ermee? De oud ijzer koopman ziet het toch met ons zitten. Hij leert ons dat wij geen scheiding mogen maken tussen bruikbare en schijnbaar nutteloze mensen. Dat onderscheid maakt hij niet. Allemaal zijn we afval, maar hij gelooft in recycling en geeft ons een nieuw kans, zet ons opnieuw op onze benen. Om opnieuw te mogen proberen alle mooie woorden van gerechtigheid en vrede eindelijk waar te maken. Zo is deze koopman in oudroest baas van een gigantische onderneming en tegelijk een lorrenkoning. Hij is daarom niet gekleed in goud en purper, maar ook in afval: een doornkroon, een vieze mantel, een rieten staf. Hij is niet gekomen om gediend te worden, maar om dienstbaar te zijn aan ons, opdat wij elkaar zullen dienen. Elkaar als afval niet afvallen, maar nabij zijn tot aan het uiteinde van heel de schepping.

De lezingen op het feest van Christus Koning maken het ons ook duidelijk. Uit het evangelie naar Johannes (18,33b – 37) horen wij hoe Jezus voor Pilatus staat. Hij is bespot en gemarteld. Hij is gekleed in afval en zegt tegen Pilatus: *Ja, koning ben ik! Maar mijn koningschap is niet van deze wereld!* En het boek Openbaring (1,5 – 8) houdt ons voor: *Jezus Christus is de vorst van de koningen van de aarde. Hij heeft ons door zijn bloed verlost van de zonden!* De profeet Daniël (7,13 – 14) tenslotte leert ons: *De heerschappij van de Mensenzoon is een eeuwige heerschappij, die nooit vergaat!* De woorden uit de Schrift vertellen ons in hoge beelden hoezeer Jezus "van anderen" wil zijn. Niet uit is op wereldse macht, maar mensen wil redden. Mensenzoon wil Hij zijn oftewel: een mens zoals God ons bedoeld heeft vanaf de schepping. Zullen we vanuit die gedachten het feest van Jezus Christus, Koning van het heelal, gaan vieren? Of beter misschien: Jezus Christus, koopman in oudroest, koning van anderen? ■

Ko Schuurmans

Interview

Fikre, Masresha en Kaleab onder de Ethiopische icoon in Kaleabs huiskamer.

Iemand die niet in God gelooft en niet naar de kerk gaat? In Ethiopië is het onvoorstelbaar. Kerk, geloof en maatschappij zijn er onlosmakelijk met elkaar verbonden en er is niemand te vinden die zichzelf 'ongelovig' noemt. Hoe is het dan als je zoon priester wordt en vertrekt naar Nederland, waar de kerken leeglopen en een groot deel van de mensen verklaart niet in God te geloven? Margot de Zeeuw vroeg het Fikre Abebe Woldeyohannes en Masresha Shifferaw Gebreyes, de ouders van kapelaan Kaleab Masresha.

Op de thee bij bisschop Punt.

Masresha Shifferaw en Fikre Abebe uit Ethiopië: “De Noord-Hollandse gastvrijheid en naastenliefde maken ons sprakeloos”

“We waren heel bezorgd toen we hoorden dat Kaleab naar Nederland zou vertrekken,” vertelt Masresha Shifferaw Gebreyes (73), de vader van kapelaan Kaleab. “Wij weten niet beter dan dat Nederland een heidens land is, waar de kerken leeg staan. Ik begrijp daar helemaal niets van, dat iemand kan leven zonder geloof. Je voelt dan niets, je bent van binnen leeg. We vroegen ons daarom af in wat voor maatschappij Kaleab terecht zou komen, of het veilig voor hem zou zijn.” Ook Kaleabs moeder Fikre (69) maakte zich zorgen om haar zoon in dat verre Nederland: “Ik dacht echt: Wat zal er met hem gebeuren?”

Afgelopen september kwamen Masresha en Fikre naar Nederland, waar ze een paar weken bij kapelaan Kaleab in Castricum logeerden. Fikre: “Wat we zien, is ongelooflijk. De mensen hier zijn heel blij met Kaleab, ze houden van hem en dat is voor ons heel geruststellend. Ik heb nu geen zorgen meer om mijn zoon: ik heb zelf kunnen zien dat hij bij de mensen hier in goede handen is.” Ook de plaats van de kerk en het geloof in de Nederlandse samenleving is voor hen in een ander daglicht komen te staan. Fikre: “Wat we hier hebben gezien, is heel anders dan het beeld dat wij in Ethiopië hebben van de Nederlandse samenleving. De mensen hier zijn vredig, gastvrij en heel vriendelijk. Wij vragen

ons daarom af wat het verschil is met onze eigen onveilige samenleving. Wat is gelovig zijn uiteindelijk als je het niet in de praktijk brengt? Ik ben dankbaar te zien hoe mensen hier proberen hun geloof in de praktijk te brengen. Hun gastvrijheid en naastenliefde maakt ons af en toe sprakeloos. Er is bijvoorbeeld veel hulp georganiseerd voor de kinderen in ons land en wij zijn hier overal van harte welkom.” Fikre refereert hier aan de hulpactie van de Beverwijkse voetbalvereniging DEM waarover Samen Kerk eerder schreef en aan de Startzondagviering van parochie De Goede Herder in Castricum die geheel in het teken stond van Ethiopië. Er kunnen dankzij de enthousiaste parochianen en de sponsoring van DEM 150 kinderen naar school. Fikre heeft jarenlang kinderen in Addis Abbeba ondersteund die tussen wal en schip dreigden te raken. Inmiddels heeft een van haar dochters de leiding over het project van haar overgenomen.

Hostie uitdelen

Al pratend komt ook de geschiedenis van Kaleabs roeping ter sprake, een roeping waarin zijn oma en moeder een belangrijke rol hebben gespeeld. Masresha is ethiopisch-orthodox, Fikre rooms-katholiek. Ze gaan ieder naar hun eigen kerk, maar Fikre voedde de kinderen katholiek op: “Ik ben streng als het om de kerk gaat,” vertelt ze. “De kinderen

moesten met mij mee naar de kerk, terwijl hun vader dan moest werken.” Kaleab vertelt dat zijn moeder en oma zijn roeping in zijn hart hebben gezaaid: “Mijn moeder praatte altijd over het priesterschap en hoe belangrijk dat is voor de kerk. Priesters geven immers het geloof door.” “Mijn grootste wens was dat ik ooit eens de Heilige Communie van mijn eigen zoon zou ontvangen,” vult Fikre aan. “Dat is genoeg voor mij, meer vraag ik niet van God.” Masresha was minder enthousiast over de plannen van Fikre en Kaleab: “Ik dacht dat ze niets leren op het seminarie, alleen maar hoe ze de Hostie moeten uitdelen. En ik zie in Ethiopië dagelijks hoe belangrijk het is om een goede opleiding te hebben.” En zo gebeurde het dat vader Masresha op een goede dag op zakenreis was en moeder

Fikre Kaleab ‘stiekem’ naar het seminarie bracht. Masresha: “Ik vond dat aanvankelijk heel moeilijk, hij was pas 14 en ik was bang dat hij zijn toekomst zou vergooien. Aan de andere kant was hij in een veilige omgeving en ik dacht dat hij daarna wel een vak zou gaan leren. Uiteindelijk bleek dat hij echt studeerde en dingen leerde op het seminarie. Het is allemaal anders gelopen dan ik wilde, maar ik ben nu heel blij met zijn keuze.”

Hoewel Fikre en Masresha zijn gerustgesteld nu ze zelf hebben ervaren hoe Kaleab woont en leeft in een Noord-Hollandse gemeenschap, zijn ze nog steeds verbaasd over de Nederlanders: “Ik vind het onvoorstelbaar dat je niet naar de kerk gaat en jezelf toch gelovig noemt,” aldus Fikre. “De kerk is de kern van het geloof, daar kom je samen en word je geloof gevoed.” Ondanks het feit dat Masresha en Fikre naar verschillende kerken gaan, is hun geloof absoluut een bindende factor in hun relatie. Masresha: “Wij gaan naar dezelfde God. We hebben verschillende kerken, maar het geloof is hetzelfde, alleen de manier waarop we het uiten is anders.” Ook hij vindt het dan ook een hele eer om bij bisschop Punt op visite te gaan: “Zijn zegen gaat ook naar mij, ondanks ons verschil in geloof,” lacht hij. ■

Interview: Margot de Zeeuw

Feestelijk concert in Bavo Met een feestelijk concert uit dankbaarheid sloot het bisdom de festiviteiten rond het 450-jarig bestaan af. Het extern gesponsorde concert, door het Kathedrale Koor en het promenade-orkest, versterkt met solisten en onder leiding van dirigent Fons Ziekman, was een cadeau van het bisdom aan de Haarlemse bevolking. Die wist het gebaar te waarderen: meer dan 1200 bezoekers bevolkten de bisschopskerk, die vanaf het voorjaar van 2010 gerestaureerd gaat worden.

Foto: Steef Pardoen

Jong Katholiek Leiderschapstraining voor actieve jongeren

Voor jongeren (vanaf 18 t/m 30 jaar) die zich inzetten voor hun parochie, jongerenkoor, beweging of andere activiteit of organisatie binnen het katholieke jongerenwerk, is er een unieke kans: een leiderschapstraining van drie weekenden in het seizoen van 2009-2010. De training wordt landelijk georganiseerd in opdracht van Jong Katholiek.

De training wordt landelijk georganiseerd door Jong Katholiek (de jongerenafdeling van het Secretariaat Rooms-Katholieke Kerk). Wel moeten zij op enige wijze actief/vrijwilliger zijn - of dat willen worden - in het katholieke jongerenwerk. Thema's die aan de orde komen zijn: mijn plek in het jeugdwerk (27-29 november 2009), groeien in leiderschap (8-10 januari 2010) en omgaan met groeiprocessen en teambuilding (12-14 maart 2010). Alle weekenden worden gehouden in Helvoirt (Noord-Brabant).

De kosten van de training zijn € 225 inclusief verblijf, materialen en persoonlijke coaching. De Jong Katholiek Leiderschapstraining wordt georganiseerd door Jong Katholiek in samenwerking met xpand (www.xpand.eu). Voor meer informatie: www.jongbisdomhaarlem.nl. Vraag de flyer aan via info@jongbisdomhaarlem.nl

Teleurstelling over visie op het gezin De gezinsnota van minister Rouvoet

Het Centrum voor de Sociale leer van de Kerk heeft op vrijdagmiddag 23 oktober een symposium gehouden op De Tiltenberg over de gezinsnota van minister Rouvoet met inleidingen van prof. dr. L. Besselink, prof. dr. R. Hoksbergen, mw. C. Tax MA en jhr. prof. dr. F. Alting von Geusau. Dagvoorzitter was prof. dr. P. Koopman. In de inleidingen werd aandacht besteed aan de verschillende aspecten van de nota waarbij soms verschillende opinies naar voren kwamen. Maar de inleiders waren het er allen over eens dat de nota aanvulling en verbetering behoeft.

Kritiekpunten waren onder meer: de eenzijdige focus op het probleemgezin, waardoor eigenlijk de aandacht voor het positieve aspect van het normale gezinsleven ontbrak. Fundamenteel nog was de kritiek op de omschrijving van het begrip "gezin" die de nota hanteert en die iedere band met het natuurrecht heeft los gelaten. Opgemerkt werd dat liever het begrip "huishouden" zou moeten worden gehanteerd voor het samenleven van mensen onder een dak, die niet met elkaar een gezinsrelatie delen van vader, moeder en kinderen.

Er was enige teleurstelling merkbaar bij verschillende sprekers dat een christelijke minister niet tot een formulering was gekomen die meer recht doet aan het christelijk erfgoed. Het loslaten van een begrip als natuurrecht speelt ook een rol waar het gaat om de adoptie van kinderen door homo-stellen, iets waar men name prof. R. Hoksbergen zich tegen keerde. Prof. Alting von Geusau wees op verschillende inconsistenties in de gezinsnota. Prof. Besselink merkte op dat weinig tot geen rekening wordt gehouden met het "grotere gezin" en het gezin in wijder verband, zodat de mogelijkheden tot huisvesting van grootouders of een groter kindertal uiterst beperkt zijn. Ook naar de Bisschoppen werd een aanbeveling gedaan. Met name jhr. prof. dr. F. Alting von Geusau deed een klemmend beroep op de Bisschoppen te komen tot een duidelijk gestructureerde vorm van huwelijksvoorbereiding voor de bruidsparen die ten overstaan van de Kerk willen huwen.

**Adverteren in SamenKerk of in de
Naamlijst van Bisdom Haarlem?**

0475 - 463 465
www.actauitgevers.nl

Reanimatie en ethisch handelen

Het verhaal van mijn vriend Wim bleef me bezighouden. Zijn bejaarde vader was met spoed opgenomen in het ziekenhuis en mijn vriend was meteen maar meegegaan in de ambulance. Het was dan ook een vreemde kwestie: zijn vader leek diep in slaap, niet wakker te krijgen, maar was feitelijk wél wakker. Ze waren in het ziekenhuis en een jonge dokter komt aan het bed van Wims vader. Hij vraagt aan Wim: "Moet uw vader eventueel gereanimeerd worden?" Wim is behoorlijk overdonderd door die vraag. "Wat bedoelt u, dat is toch niet aan de orde bij mijn vader?" "Standaardprocedure," luidt het antwoord, "het gaat erom of uw vader zelf gereanimeerd zou willen worden". "Natuurlijk," stamelt Wim. "In orde," en de dokter verdwijnt.

Morele plicht

"Moet je nagaan," besloot mijn vriend, "mijn vader kon alles horen". Ik zag dat hij er weer emotioneel onder werd en probeerde hem wat te kalmeren. "Dat jouw vader het kon horen, Wim, dat was natuurlijk een onhandigheid van die dokter. Laten we die kwestie maar even laten rusten. Maar die vraag naar reanimatie is inderdaad een nieuwe procedure". Wim was nog lang niet klaar met zijn verhaal: "Volgens mij wordt met zo'n vraag het vertrouwen in de arts ondermijnd. Vragen ze dit aan iedereen of alleen aan oudere mensen? Wat moet je daarvan denken? En dan ook: het is een veel te ver doorgedreven nadruk op zelfbeschikking. Heb je wel eens nagedacht wat er kan gebeuren als je in zo'n geval 'niet reanimeren' hebt aangegeven?" "Geen idee", antwoordde ik naar waarheid. "Voor reanimatie telt elke minuut", zei Wim, die blijkbaar enige kennis van zaken had. "In een ziekenhuis kunnen ze er binnen enkele momenten bij zijn. Daardoor kunnen

ze veel schade voorkomen en een leven redden. Maar als iemand heeft aangegeven dat reanimeren niet moet, zou het hele team vervolgens met de handen over elkaar moeten staan toekijken. Dat heeft toch niets meer met de morele plicht tot genezen te maken? Een dokter zou nooit akkoord moeten gaan met zo'n verklaring!"

Het zat Wim behoorlijk hoog. Terecht, denk ik. Toch probeerde ik de discussie wat te ordenen: "Je ziet er dus een ethisch en een medisch-technisch aspect aan. Kan het medisch-technisch gebeuren dat iemand zelf weer ontwaakt zonder reanimatie en dat de schade dan veel groter is dan als hij meteen was gereanimeerd?" "Ik denk het niet, maar dan is de vraag helemaal wat je dan doet als medisch team," antwoordde Wim. "Technisch gesproken komt dit soort vragen natuurlijk ook op doordat we medisch steeds meer kunnen," betoogde ik. "Vroeger gingen de mensen gewoon dood in zo'n situatie". Mijn vriend Wim gaf dat wel toe, maar wierp terecht tegen: "Nieuwe medische mogelijkheden brengen nieuwe ethische verantwoordelijkheid mee. Wat vind jij er dan ethisch van, als theoloog?" Ik dacht even aan het klassieke katholieke standpunt en stelde: "Je bent het toch met me eens dat geen extreme middelen hoeven te worden aangewend om het leven van iemand kost wat kost te rekken, zeker als het stervensproces al is ingetreden? Er bestaat voor een gelovige toch ook zoiets als aanvaarding dat het leven zo goed is geweest. Een mens legt zijn leven in handen van de Schepper, dat is ook christelijk geloof!" "Dat is hier niet echt aan de orde," wierp mijn vriend tegen.

Zoeken naar uitzicht

Wim wees erop dat mensen steeds

sneller vinden dat met een handicap het leven niet meer hoeft. Daar had hij gelijk in. Ik dacht aan een discussie met vrienden tijdens een pilsje. Dan komen soms de zwaarste onderwerpen op tafel. Als ik in een rolstoel zou komen, hoeft het van mij niet meer, riep een van de aanwezigen stoer. "Zeg je dat ook als het om je dochter gaat?" wilde een ander vervolgens weten. Het was een van de zeldzame momenten dat er een stilte viel. Zelf moest ik terugdenken aan de colleges ethiek tijdens mijn theologiestudie. Een bijzonder mens, Hannes de Graaf, filosoof en ethicus, legde ons voor of je iemand die van de brug wil springen, eraf mag halen. In de ethiek gaat het vaak over dit soort extreme voorbeelden om de discussie helder te krijgen. De meeste studenten vonden het logisch om zo iemand er af te halen, een enkele opperde dat je moest vragen of diegene er echt over nagedacht had. De Graaf sprak geen oplossing uit, maar zei wel het volgende: 'Als je iemand eraf haalt, heb je plicht om die persoon te laten zien waarom jij dat doet en waarom jij het leven de moeite waard vindt. Je moet als het ware samen met hem zoeken naar uitzicht'. "En als dat dan niet lukt?", wilden wij weten. "Dat is een tweede. Maar je mag niet zeggen: 'Ik haal je er af en zoek het verder maar uit. Dan ben je alleen met jouw principes bezig zonder je in te leven in die medemens, met zijn uitzichtloosheid en verdriet'" Een humaan standpunt én een christelijk standpunt. Misschien dat ook de roeping van een dokter iets verder gaat dan de eis op zelfbeschikking van een patiënt onvoorwaardelijk te honoreren? ■

Marcel Poorthuis
Faculteit Katholieke Theologie
te Utrecht

Taizé in Poznan

Van 29 december tot en met 2 januari wordt in Poznan (Polen) de jaarlijkse Europese ontmoeting van de gemeenschap van Taizé gehouden. Vanuit Nederland wordt er een busreis georganiseerd naar Polen voor jongeren van 16 t/m 35 jaar. De busreis vanuit Nederland vertrekt op 28 december en komt weer terug op 3 januari. De kosten van de reis bedragen rond de 70 euro. Je overnacht in gastgezinnen in Poznan en omgeving of in scholen, kerken of sportzalen. Voor meer informatie en aanmelding (voor 1 december): www.taizeinederland.nl

Stille Omgang jongerenprogramma 2010

Op 20 maart 2010 wordt opnieuw een jongerenprogramma georganiseerd voorafgaand aan het lopen van de Stille Omgang. De precieze inhoud van het programma blijft nog even geheim!

Jongeren vanaf 14 jaar zijn welkom vanaf 20 uur in de Mozes en Aaronkerk aan het Waterlooplein in Amsterdam. Het thema van dit jaar is **Where to go?** Lees hieronder een korte toelichting op het programma! Voor meer informatie en het aanvragen van flyers & posters: www.stille-omgang.nl/jongeren en www.jongbisdomhaarlem.nl

Thema Jongerenprogramma Stille Omgang 2010 Where to go?

Het thema van het jongerenprogramma van de Stille Omgang 2010 is "Where to go?" Dit thema is afgeleid van de intentie van de Stille Omgang, die luidt: "Tot wie zouden wij anders gaan?"

Heb je het wel eens meegemaakt dat een ontmoeting met iemand je leven heeft veranderd? Dat is precies wat er gebeurt met Petrus - een leerling van Jezus - als hij bovengenoemde woorden uitspreekt.

Deze woorden zegt Petrus tot Jezus op een cruciaal moment in het evangelie van Johannes (Johannes 6, 68). Jezus heeft het volk net toegesproken over een belangrijk onderwerp, namelijk over dat Hij zelf het levende brood is, dat uit de hemel is neergedaald. Dat wekt een hoop commotie bij de mensen die dat horen: "Hoe kan die man ons zijn vlees te eten geven?" is dan ook de reactie. In normaal Nederlands: is hij een kannibaal of zo? Jezus antwoordt echter dat wie zijn vlees eet en bloed drinkt op een speciale manier met Hem verbonden blijft. Dat is het geheim wat we iedere Eucharistieviering opnieuw mogen vieren; dat we bij het ontvangen van het brood in de Eucharistieviering werkelijk Jezus mogen ontmoeten. Dat is ook één van de redenen waarom de Stille Omgang elk jaar door zoveel mensen gelopen wordt: we zijn God dankbaar dat Hij op zo'n tastbare en zintuiglijke manier ons nabij komt.

Op deze woorden van Jezus keren echter veel van zijn volgelingen hem de rug toe. Ze vinden het te gek worden! "Willen jullie soms ook weggaan?" vraagt Jezus dan aan zijn twaalf leer-

lingen. Dan komt Petrus met dit antwoord: "Heer, tot wie zouden wij anders gaan? U spreekt woorden die eeuwig leven geven, en wij geloven vast dat u de heilige van God bent".

Petrus is vol overtuigd dat zijn leven geen zin heeft zonder Jezus. Hij heeft Jezus daadwerkelijk ontmoet en het is niet meer denkbaar voor hem dat hij het ergens anders of bij iemand anders zou zoeken.

Hoe zit het met ons? **Where to go?** Waar gaan wij heen in ons leven? Wat of wie bepaalt de richting die we uitgaan? Is dat wat andere mensen verlangen van ons? Is dat onze zucht naar status of aandacht? Mag God hierin ook een stem hebben? Laten wij toe dat Hij ons werkelijk kan ontmoeten? Uit de ontmoeting met Petrus hierboven, zien we dat deze ontmoeting met Jezus gevolgen kan hebben voor ons leven. Deze ontmoeting verandert ons! En dat heeft gevolgen van hoe we ons leven inrichten. **Where to go? Where do you go?**

Kom naar het jongerenprogramma van de Stille Omgang om hier meer over te horen!

Reizen in de zomer van 2010

De zomer van 2010 komt eraan! Een prima tijd om bij te komen, je geloof te verdiepen, je grenzen te verleggen en veel (nieuwe) mensen te ontmoeten. Bij deze willen we graag een aantal reizen onder je aandacht brengen.

Missiereizen blauwe zusters

De blauwe zusters organiseren twee missiereizen deze zomer, één voor jongeren en één voor tieners. De religieuze familie van de blauwe zusters doet missiewerk in meer dan 30 landen over de hele wereld en op de meeste plaatsen zijn vrijwilligers van harte welkom. Zo ook deze zomer in de Oekraïne, Polen en in het Heilig Land. Daarnaast is er natuurlijk ook gelegenheid voor ontspanning en om iets van het land ter plaatste te zien. Je moet rekening houden met eenvoudige accommodatie.

- Missiereis voor tieners naar de Oekraïne en Polen: juli 2010.
- Missiereis voor jongeren naar Israël: 8 t/m 22 augustus 2010.
- Neem voor meer informatie contact op met m.milagro@servidoras.org

Pelgrimstocht naar Santiago de Compostella

Denk je erover om mee te gaan naar de Wereldjongerendagen in Madrid in 2011, maar ken je geen andere jongeren die heengaan? Kom dan deze zomer alvast mee naar Santiago de Compostella. Van woensdag 11 tot en met zaterdag 21 augustus 2010 organiseert het Jongerenpastoraat een pelgrimstocht voor jongeren (16-30 jaar) naar deze bijzondere plaats. Kernwoorden zijn: wandelen (gemiddeld 20 km per dag), avontuur, ontmoeting, afzien, groeien in geloof en samen zijn met andere jongeren. De reis staat onder leiding van Jeroen de Wit (seminarist). Ben je geïnteresseerd om mee te gaan? Stuur dan een mailtje naar info@jongbisdomhaarlem.nl Dan sturen we je meer informatie. Wees er snel bij, want het aantal plaatsen is beperkt!

agenda

20 december
Kerstfeest Blauwe Zusters

29 december
Europese Taize ontmoeting

20 maart
Stille Omgang Amsterdam

28 maart
WereldjongerenDAG

Bekijk voor nieuws en overige info onze website:
www.jongbisdomhaarlem.nl

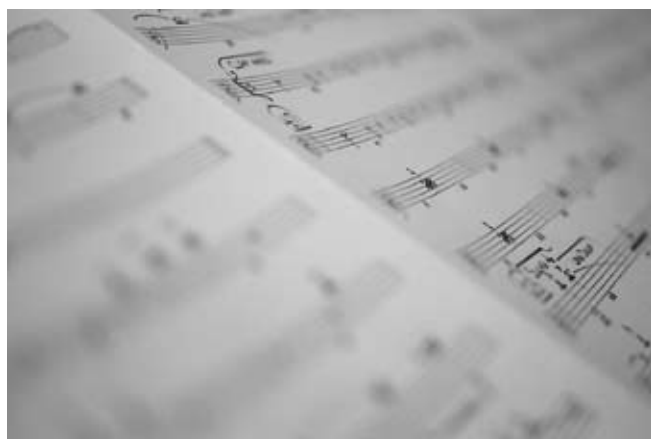
Contactgegevens

Jongerenpastoraat bisdom Haarlem-Amsterdam
Kruisweg 63
2011 LB Haarlem
(t) 023 511 26 35
(e) info@jongbisdomhaarlem.nl

Basiscursussen voor dirigent en organist van start

De basiscursussen voor dirigenten en organisten starten zaterdag 9 januari 2010 in Haarlem. Na de oriëntatiecursus dirigent/cantor/korist die in de afgelopen maanden gegeven is, gaat het Opleidingscentrum voor kerkmuziek hiermee de volgende fase in. Amateurdirigenten en -organisten (of zij die dat willen worden) die aan een aantal minimale eisen voldoen, komen in aanmerking voor het volgen van deze cursus waarin zij basiskennis en -vaardigheden voor het leiden van een kerkkoor en het liturgische orgelspel krijgen aangeleerd. De cursussen bestaan uit 12 lesdagen van 3,5 uur (voor de dirigenten komen daar nog totaal 6 uur zangles bij). Docenten zijn Rozemarijn Kalis, Bert Stolwijk en Mark Heerink. De lessen worden gegeven in de gebouwen van het Bisdom Haarlem-Amsterdam (Kruisweg 63) en de Groenmarktkerk (H. Antonius van Padua, Nieuwe Groenmarkt 12) te Haarlem. Een folder met aanmeldingskaart is aan te vragen bij het kantoor van het Opleidingscentrum voor kerkmuziek. U kunt ook terecht op de website: www.nsgv.nl (onder Haarlem-Amsterdam, cursussen), daar vindt u ook de toelatingseisen.

Winterheiligen

In het Ikonenmuseum te Kampen zijn heiligen te zien die hun 'geboortedag' in de maanden oktober tot februari vieren. Aan de hand van de kalender worden deze heiligen geportretteerd, afgewisseld met taferelen van de kerkelijke feestdagen in die maanden. Soms zijn de heiligen bekend, zoals Barbara, Nicolaas en Stefanus. Maar wie heeft er ooit gehoord van Paraskeva, Simeon van Verchotoerje of Nil Stolbenkij? Tot eind februari zijn er vijftig iconen te zien van heiligen waarvan de feestdagen op het eind en in het begin van het jaar worden gevierd. Het museum toont iedere maand met de bijbehorende maandicoon. De keuze voor de heiligen of het feest wordt ingegeven door het 'geheim' of de uitzonderlijkheid van de getoonde iconen. Ze zijn stuk voor stuk geschilderd op houten

planken uit Rusland of Griekenland en komen uit de eigen collectie van het museum of van privéverzamelaars.

Winterheiligen en feesten van oktober tot en met februari in het Ikonenmuseum te Kampen
Buiten Nieuwstraat 2, 8261 AV Kampen, telefoon 038 3858483. Open woensdag van 13.00 – 17.00 uur. Donderdag, vrijdag en zaterdag van 10.00 - 17.00 uur. Gesloten 25, 26, 31 december en 1 januari 2010.

Witte schaapjes

De 'blauwe zusters' in Heiloo hebben een nieuwe club opgezet: de witte schaapjes. 'De witte schaapjes' is een groep voor kinderen van 4 tot 11 jaar, die een keer per maand bijeenkomt in Heiloo om meer te leren over de drie witte schatten van onze kerk: Maria, de Eucharistie en de Paus. Iedere dag van de witte schaapjes begint om 10 uur en eindigt om 13 uur. Er is aandacht voor catechese, gebed, recreatie en lunch. Kinderen die zin hebben om mee te doen, kunnen zich tot 1 december aanmelden via c.adolfina@servidoras.org. Zie ook: www.blauwezusters.nl

Kerstgroepenexpositie in Martinuskerk van 't Veld

Een jarenlange traditie vindt in de Martinuskerk van 't Veld dit jaar weer een vervolg. Het is de diversiteit en de locatie die deze kerstgroepenexpositie zoveel aantrekkingskracht bezorgen. Ieder jaar slaagt de organisatie er weer in met een totaal nieuwe collectie te komen en iedere keer zit de expositie weer vol verrassingen. Dit jaar komt Ton de Vaal uit Houten naar 't Veld. Hij heeft onder meer een kerstgroep uit Mozambique die geheel gemaakt is van ijzerdraad. De groep werd gemaakt door een arme straatjongen. Een Nederlandse ontwikkelingswerker had hem het kerstverhaal verteld en met zijn handen maakte hij dat verhaal tastbaar met materiaal van de straat: stukjes ijzerdraad. Naast deze verzameling zullen groepen van andere verzamelaars uit eigen en omliggende parochies te zien zijn. Periode: 5 tot en met 20 december 2009. Openingstijden: alle dagen van 12.00 tot 17.00 uur. Groepen ook op afspraak: graag even melden bij 0226 422145. Toegang: gratis. Op diverse dagen is ook passende muzikale omlijsting.

Kerststal van Ton de Vaal uit Houten

Jaarlijkse Jongerencollecte

Dit jaar staat voor de vierde keer op rij de Jongerencollecte op het collectieschema van de katholieke parochies. In het weekend van 21 en 22 november a.s. wordt in het gehele land gecollecteerd voor de jongeren. De opbrengsten worden gebruikt om activiteiten voor jongeren in ons bisdom en om landelijke activiteiten voor jongeren, als DiaconAction, de Katholieke Jongerendag en de Wereldjongerendagen, mogelijk te maken.

Waarom de Jongerencollecte?

De Jongerencollecte is een investering: in de jongeren, in de Kerk én in de samenleving en deze is daarom van groot belang. Uit ervaringen in de afgelopen jaren is gebleken dat jongeren hun enthousiasme niet voor zichzelf willen houden. Ze zoeken naar wegen om ermee aan de slag te gaan binnen hun eigen leefwereld en/of parochie en in de maatschappij.

Met de opbrengsten van de Jongerencollecte zullen activiteiten voor jongeren in het bisdom ondersteund worden (onder andere het tienerkamp, het verder ontwikkelen van de website www.jongbisdomhaarlem.nl en betaalbaar busvervoer naar de jaarlijkse katholieke Jongerendag) en landelijke activiteiten zoals DiaconAction (eveneens 21 en 22 november a.s.) de Katholieke Jongerendag (8 november a.s. in Den Bosch), de Wereldjongerendagen (in 2011 in Madrid) en ontwikkeling van materiaal voor tiener/jongereengroepen, zoals bijvoorbeeld Rock Solid. Op www.jongbisdomhaarlem.nl kunt u meer lezen over de verschillende jongerenactiviteiten in het land en in ons bisdom.

Parochiebesturen

Alle parochiebesturen van het bisdom Haarlem hebben inmiddels een brief over en poster van de Jongerencollecte ontvangen met de vraag om deze collecte zo goed mogelijk onder de aandacht te brengen van hun parochianen. Mocht u deze informatie gemist hebben, dan kunt u hieronder gegevens vinden waar u als nog informatie over deze collecte kunt aanvragen.

Overige informatie

De opbrengst van de 'Jongerencollecte' kan overgemaakt worden naar rekeningnummer: 2784498, t.n.v. Secretariaat RK Kerkgenootschap te Utrecht, o.v.v. 'Jongerencollecte'. Het SRKK zorgt ervoor dat een deel van de opbrengst bij het bisdom terecht komt.

Voor vragen over de Jongerencollecte kunt u met de dienst Jongerenpastoraat contact opnemen, tel: 023-511 26 35 of info@jongbisdomhaarlem.nl

Uit de kroniek en de agenda

Op **2 november**, Allerzielen, was de bisschop in Grootseminarie de Tiltenberg, voor de maandelijkse Willibrorddag. Daar legden acht toekomstige diakens de eed van trouw af. Later deze maand hopen zij gewijd te worden.

Op woensdag **4 november** had de bisschop in Utrecht een gesprek met enkele bisschoppen over de opleidingen. 's Middag waren de bisschop en de hulpbisschop bij de vergadering van het kathedraal Kapittel in Haarlem.

Op **5 en 6 november** was de bisschop aanwezig bij een symposium over de priester voor alle Nederlandse priesterstudenten in De Tiltenberg. Hoofdspreker daar was mgr. Mauro Piacenza, secretaris van de Congregatie voor de Clerus.

Op **7 november** vierde de bisschop het Nationaal Requiem in Best. 's Middags was hij bij een Campagnedag van de Vastenactie in 's-Hertogenbosch.

Op **8 november** bezochten de bisschop en de hulpbisschop de Katholieke Jongerendag in Den Bosch.

Op **9 november** voerde de bisschop overleg met een delegatie van de PKN over het Religieus Erfgoed.

Op **10 november** nemen bisschop en hulpbisschop deel aan de bisschoppenconferentie in Utrecht.

Op **12 november** hebben de bisschop en de hulpbisschop het periodieke protocollaire overleg met de VPW.

Op zondag **15 november** is de bisschop hoofdccelebrant in de sluitingsviering van de Christus Geboortekerk in Amsterdam.

Op **17 november** is de bisschop te gast op een bijeenkomst van families van de Neo-catechumenale Weg.

Op **18 november** viert de bisschop de eucharistie voor jongerenwerkers van het bisdom in het Bisschopshuis.

Op **19 november** vergaderen bisschop en hulpbisschop met de dekens.

Op **21 november** is in de kathedraal de diakenwijding, tijdens welke acht mannen (drie priesterdiakens en vijf permanente) gewijd zullen worden.

Op **22 november** viert de bisschop de H.Mis in de kathedraal bij het Hoogfeest van Christus Koning.

Aartsbisdom laat priesterstudenten aan De Tiltenberg studeren

Priesterkandidaten voor het Aartsbisdom Utrecht kunnen vanaf volgend studiejaar hun opleiding volgen aan De Tiltenberg, het seminarie van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Het Aartsbisdom Utrecht is dit overeengekomen met het bisdom Haarlem-Amsterdam. Voor wat betreft de opleiding van permanente diakens werkt het aartsbisdom al samen met De Tiltenberg: vorig jaar sloot de diakenopleiding van het aartsbisdom haar deuren wegens een gebrek aan studenten en financiële middelen. Voor kandidaten met een late roeping wordt de al bestaande samenwerking met het seminarie Bovendonk van het bisdom Breda voortgezet. Voor het Grootseminarie in Vogelenzang verandert er weinig. Er zijn al priesterstudenten uit de bisdommen Rotterdam en Groningen die hun opleiding aan De Tiltenberg ontvangen.

Hende (Breda) zijn op de hoogte gebracht – in het Ariënskonvikt wonen eveneens priesterstudenten van deze bisdommen. Zij volgen net als de Utrechtse priesterstudenten hun opleiding aan de Faculteit Katholieke Theologie (FKT) te Utrecht en krijgen hun spirituele vorming aan het convict. De bisdomleiding verwacht niet dat het besluit tot opheffing van de priesteropleiding zal leiden tot een verdere teruggang van het aantal priesterkandidaten. "Uiteindelijk is het trouwens God die mannen roept tot het priesterschap en niet de opleiding."

In een eerste reactie zegt mgr. dr. J.Hendriks, rector van het Grootseminarie De Tiltenberg: "Voor het aartsbisdom is dit geen gemakkelijk besluit. Het Ariënskonvikt heeft in de afgelopen dertig jaar vele vruchten voortgebracht en is een begrip geworden. Het is de hoop dat de pijn van dit besluit verzacht kan worden doordat gezocht wordt naar wegen om priesters van het Aartsbisdom bij de opleiding te betrekken. Hierover zal nog nader overleg worden gevoerd."

Ook de vorming gedurende het pastorale jaar, de voorbereidingstijd op de diaken- en priesterwijding, zal in het eigen (aarts)bisdom worden gevolgd zodat een goede ingroei mogelijk wordt. Vanuit De Tiltenberg zal in ieder geval gestreefd worden naar een zo goed mogelijke samenwerking met het Aartsbisdom; we hopen dat de Utrechtse priesterstudenten zich thuis zullen voelen in Vogelenzang en een goede overgang mogelijk wordt. Deze week zullen de Utrechters al iets kunnen beleven van het seminarie als zij met de andere Nederlandse priesterstudenten deelnemen aan het symposium dat in het kader van het Jaar voor de Priester op De Tiltenberg wordt gehouden en waarbij ook de Aartsbisschop aanwezig is."

Het aartsbisdom meldt voorts: "De aartsdiocesane priesteropleiding Ariënskonvikt zal aan het eind van het lopende studiejaar zijn deuren sluiten. De voornaamste reden is het sterk teruggelopen aantal priesterstudenten (in 1994-1995 waren dat er nog 40, maar in 2009-2010 nog slechts 12), waardoor handhaving van een eigen priesteropleiding financieel niet langer haalbaar is, mede gelet op de kwetsbare financiële situatie waarin het aartsbisdom zich ondanks een recente drastische reorganisatie nog steeds bevindt." Aartsbisschop W.J. Eijk noemt het besluit "één van de zwaarste beslissingen" die hij als bisschop heeft moeten nemen. Het lopende studiejaar wordt nog afgemaakt.

De staf en studenten van het Ariënskonvikt zijn inmiddels ingelicht over het besluit, evenals het kapittel en de priesterraad van het aartsbisdom. Ook mgr. De Korte (Groningen-Leeuwarden), mgr. Van Luyn s.d.b. (Rotterdam) en mgr. Van den

Zelfs als ik voor mijn werk in het buitenland ben, leef ik mee met mijn parochie!

Parochianen de gelegenheid bieden overal vieringen te kunnen volgen van goede geluidskwaliteit? sIKN kent een flexibel kerktelersysteem, gebruiksvriendelijk voor zowel zender als ontvanger. Een greep uit de aansluitmogelijkheden: bij ouderen die niet meer naar de kerk kunnen, in het verzorgingstehuis, thuis bij ziekte of bij (langdurig) verblijf in het buitenland.

Meer informatie of een offerte? Bel (0182) 75 05 20 of mail verkoop@sikn.nl.

sIKN

stichting intermediair kerkmooi nederl

KERKELIJK MEELEVEN, OVERAL

www.sikn.nl

UITVAARTVERZORGING A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht voor een uitvaart vanuit het bisdom

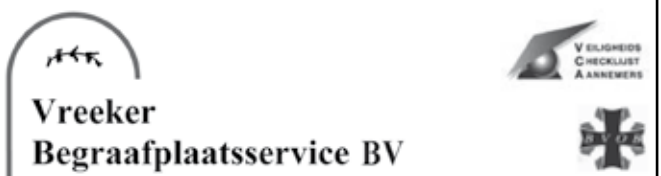
persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk.

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 13 37
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.amsterdamuitvaart.nl

lid van de NUUV

uitvaartverzekeringen

Vreeker Begraafplaatservice BV

De Hout 47, 1607 HB Hem Tel: 0228-544484 / Fax: 0228-544651
Email: info@begraafplaatservice.nl

Gespecialiseerd in alles op de begraafplaats:

- * GRAFDELVEN
- * OP EN HERBEGRAVEN
- * RENOVATIE
- * GROENVOORZIENING
- * RUIJEN VAN GRAVEN
- * KNEKELPUTTEN
- * UITBREIDING
- * PADVERHARDINGEN

www.begraafplaatservice.nl

Onbekende geschiedenis (36)

Dit keer presenteren we een tweetal foto's van tot nog toe onbekende kapelaans. De eerste foto is een chamois gekleurde opname die ons is toegestuurd door mw. T. Kaandorp uit Schoorl. Zij heeft geen enkel aanknopingspunt en stelt daarom de vraag: "Is er iemand die weet wie deze geestelijke is?"

De tweede foto, een zwart-wit opname van een geestelijke met lange stenen pijp, komt vanuit het archief van de H. Dionysiusparochie te Heerhugowaard. In verband met het samenstellen van een presentatie wil de inzender, dhr. Henk Kauw

uit Heerhugowaard, heel graag weten wie dit is. Een wellicht nuttige tip is dat de kalender die aan de muur hangt het jaartal 1934 vermeldt. Hebt u een idee? Stuur uw reactie dan naar: Redactie Samen Kerk, t.a.v. dhr. Floor Twisk (archivaris),

Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Per e-mail kan ook via: ftwisk@bisdomhaarlem.nl

Onbekende geschiedenis (35)

De door dhr. Wim Braber uit Schagen ingezonden foto van een groep kinderen en een verzorgster bij de vakantiekolonie "De Kindervriend" in Eersel heeft nog geen reactie opgeleverd. Ook al weten dat de kans voor het vinden van de oplossing minimaal zal zijn, toch geven we de moed nog niet op en wachten geduldig op een verlossend bericht.

Onbekende geschiedenis (34)

In de vorige editie van "Samen Kerk" hebben we al kunnen melden dat de door mevrouw M.A.M.S. Delfgaauw-Bremmers uit Amsterdam aangeleverde foto een negental reacties had opgeleverd. Dat was het resultaat op het moment van versturen van de kopij voor dit nummer naar de drukkerij. Kort hierna kwamen er nog acht reacties binnen, die alle de juiste naam van priester Jacobus Antonius Slijkerman noemden. En ook zij verdienen natuurlijk een eervolle vermelding in deze rubriek. Het zijn: mw. Willy Pronk-Vriend, mw. R. van de Nes-Noom, Zr. Theresienne Marie Buren te Amersfoort, mw. V. Koopman-Bras te Egmond aan de Hoef, mw. Winder-Ooijevaar te Bergen, mw. J. Schumacher-Remmerswaal te Castricum, mw. Joke Tesselaar-Lakeman te Blokker en tot slot de nu 88-jarige emeritus-priester S.H.J. van der Meer te Bodegraven. Al met al zeventien reacties uit alle windstreken van ons bisdom Haarlem-Amsterdam, en zelfs van daarbuiten. Een recordscore, die een extra stimulans geeft om met deze rubriek vooral door te gaan...!

P.S. Heeft ook u een onbekende foto van een kerkelijke gebeurtenis of een priester, en wilt u er meer van te weten zien te komen, dan kunt u deze opsturen naar de redactie van Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. De foto ontvangt u zo spoedig mogelijk weer retour.